

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 13. III aastakäik

1. juulil 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . .	„ 1.50
Välismaale . .	„ 5.00
Poolaastas . .	„ 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . .	kr. 40.00
1/2 „	„ 22.00
1/4 „	„ 12.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Äriameeste hädad telefoni tarvitamisel. Veel kord Eesti tööstuse arendamisest kalltetellide abil. Uus tempelmaksuseadus. Kaubandus-tööstuskoda 1927. a. tegevuse ülevaade. Märjukiri teedeministrile laevandusele antud laenu protsentide asjus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu Tallinna börsi kursisedel.

Äriameeste hädad telefoni tarvitamisel.

Väga ja väga tihti kuulakse äriameestelt kaebusi, et meie telefonivõrk, mille korralikult tootamisel ärielus võrratu suur tähtsus, jätab väga palju soovida ega suuda kuigi rahuldavalt täita oma tähtsat ülesannet. Äriinimestel, kel on rohkesti asjaõendamist telefoni kaudu, peavad olema eriti tugevad argumendid, et mitte alatasa ärritada lubamata viivituste, sekelduste ja arusaamatuste üle, mis tekivad peaaegu iga telefonikõne juures. Rääkimata sageli juhtuvatest valeühendustest on alaliseks nähteks keskjaama viivitus vastusega abonendi väljakutsesele, samuti krooniline on nähtus, mis abonentides tekitab väga palju pahameelt, et peale kõne lõpetamist keskjaam miskipärast kaua ei katkesta endist ühendust, nii et kõnelda soovijale, helistades keskjaamale juba uue ühenduse saamiseks, ikka ja ikka jälle vastab endine abonent, kellega varemalt ühenduses olud, mitte aga keskjaam. Ja see kordub sageli mitu korda, nii et otse piinlik hakkab abonendi pärast, kes igakord asjata helistamisele vastab.

Tundub nii nagu poleks keskjaama ametnikel võimalust või aega jälgida kõnede lõpetamist, et abonentide ühendust õigel ajal jälle katkestada.

Sageli võib aga panna tähele hoopis vastupidist nähet, nimelet et keskjaama ametnikul on ühenduse katkestamisega nii suur rutt, et vaevalt saad hakata kõnelema, kui juba kostab kiiresti preili „räägite veel?“ ja enne, kui kõneleja jõuab vahele hüüda oma „räägin“, on juba ühendus katkestatud ja tuleb alata uuesti otsast peale. Kõik pöördumised vastavate asutiste poole jäävad tagajärjeta või aga nõutakse abonentilt üksikasjaliste andmete esitamist, nagu: mis kella ajal, mis numbrilt rääkides jne. väärnähted ilmsiks tulnud ja m. s., et siis asja selgitada. On ju õige, et võrgu juhatusel lähemate andmeteta on võimatu arusaamatusi selgitada, kuid sama õige on ka see, et ei saa äriinimeselt, kelle aeg kallis, nõuda, et ta iga telefonikõne juures, mis niikuinii juba meie oludes on aegaviitev ja tülikas toiming, veel hakkaks üles märkima andmeid arusaama-

tustele selgitamise otstarbel, kui pealegi arusaamatusi, mis ülemal kirjeldatud, nii lõpmata palju ette tuleb.

On loomulik ja arusaadav, et selle juures alalised telefoni tarvitajad, nagu seda on äriinimesed, muutuvad närvilikuks ja vahekord keskjaama teenijate ja telefoni tarvitajate vahel vaenuliseks, nii et tahtmata üksteisele öeldakse teravusi, mis muutub sageli metsikuks sõnelemiseks, missugust mujal kultuurilmas vaevalt juhtub kuulma.

Ametlikult poolt on mitmel puhul püütud seletada, et süüdi olevat siin peaaegselt vananenud süsteemi telefoni sissead ja et keskjaama sisseadetakse kavatsesvat uuendada, kui selleks riigil leidub raha. See kõik võib ju teataval määral olla õige ja põhjendatud, kuid niikaua, kui keskjaama tehniline uuendamine veel teostamata, ei tohiks ometi telefoni tarvitajaid, eriti just äriinimesi, kelle telefonimaksud erasikute telefonimaksudega võrreldes tunduvalt suuremad, jätta täiesti abitusse seisukorda. Pealegi ei saa kõiki ülal loetletud väärtusi seletada ainult tehniliste puudustega, vaid otse selle vastu — meile seletatakse teadjal poolt, et viivituste ja arusaamatuste põhjused telefoni teenimises ei seisa kaugeltki üksnes tehnilistes puudustes ja sisseade vananenud süsteemis, vaid väga tähtsal määral ka mujal.

Meil tarvitada olevatel andmetel hoitavat näiteks Tallinna telefonivõrgus 30 ametniku vabakohta, ehk küll töörohkus, maksvusel olevate töönormide kohaselt, õigustavat võrgu ametnikkude arvu kolmekümne inimese võrra suurendada. Sellest võib järeldada, et peale tehniliselt puuduliku ja vananenud sisseade, mis, loomulikult, põhjustab teatava arvu arusaamatuste ja väärtuste tekkimise, on viivituste põhjuseks ühenduste andmisel ja katkestamisel suurelt osalt

suudi ka ametnikkude ülekooimamine tööga, et hoida koosseisus 30 vabakohta. Niisugune „kokkukohid“ tööstuse ja kaubanduse kahjuks ja äriinimeste kannatlikkuse arvel on seda imelikum, et 30 ametniku palk ei jää täiesti kokkuhoiuna riigikassasse, millisel juhul sellega riiklikult mõtleja äriinimene suudaks kergemini leppida, vaid ja gatakse ergutusrahana võrgu ametnikele tasuks üle normi tehtud töö eest!

Tekitab tõesti veider seisukord: Telefoniteenistus kannatab tööjõu puudusel, mille tõenduseks on nii kirjeldatud väärtused kui ka ametlikult maksuma pandud töönormid, abonementide pahandagu ja karaku või nahast välja, — võrgu koosseisu aga ei suurendata normides ettenähtud määrani, sest siis poleks võimalik maksa ergutusraha.

Ei saa kuidagi leppida säärase telefonipoliitikaga, mille tagajärg on ergutusraha maksmine ka siis, kui töö tulemused selle tõttu muutuvad halvemaks, nagu see käega katsutatavalt sünnib meie telefoniasjanduses. See ei sobi üldse ergutusraha ja tantjeemide maksmise põhimõttega ega seisa telefonitarvitajate huvides, kuna ergutusraha maksmine on võimaldatud ainult abonentide kannatuse proovile panemise ja telefoniteenimise halvenemise hinnaga.

Tahame loota, et asutised, kellest see oleneb, telefoni korraldiku töötamise suunas ei jäta tegetmata tarvilisi korraldusi, sest telefoni tarvitajatel on õigus nõuda, et maksude eest, mis eriti äriinimestele küllalt suurel telefoniasjandusel, see meie päevil nii tähtis ühendusabinõu, ka laitmatult töötaks. Kui seks ka peaks tarvis olema inimesi juure anda, olgugi et selle tagajärjel „ergutusrahad“ kaovad (kompenseeritagu seda kuidagi teisiti), siis tuleb seda teha, kuid niiviisi asja lasta kesta, nagu see praegu on, küll ei tohiks.

Veel kord Eesti tööstuse arendamisest kaitsetollide abil.

P. Huik.

„Päevalehes“ nr. 160 ilmunud härra N. P. artiklis „Eesti tööstuse arenemisest kaitsetollide abil“, püüab härra N. P. vastu vaielda mõtetele, mis mina avaldanud kaitsetollide kohta Kaubandus-tööstuskoja Teatajas nr. 9. Alljärgnevate ridade avaldamist ei peaks tarviliseks, kui hr. N. P. vaidleks minu kirjutises avaldatud mõ-

tetele vastu, sest hra. N. P. arvamised ja väited tollipoliitika kohta ei ole põhjendatud, kuid ta püüab minu kirjutist ka hoopis omapäraselt tõlgitseda ja vaidleb sagedasti seisukohtadega, millistel minu kirjutises avaldatud mõtetega pole mingit ühist, seepärast avaldan need read.

Kõigepealt pean tähendama, et selgusetuks jääb, miks härra N. P. mind kõrgete tööstuskaitsetollide pooldajaks peab. Ka jääb selgusetuks, miks hr. N. P. leiab, nagu peaksin mina kaitsetolle tööstuse arendamise aluseks ja mitte vaid üheks abinõuks rea teiste abinõude ja eelduste kõrval. Ometi tähendasin juba oma artikli alul, et tööstuse arendamiseks on kõigepealt tarvis loomulikku eeldusi, millisteta ükski tööstus ei suuda jääda püsima ega tõusta ajakõrgusele, kuigi kõik abinõud (nende hulgas ka kaitsetollid) tema edendamiseks kasutatakse.

Kaitsetollide kõrguse kohta tähendasin omas kirjutises, et kaitsetolli suuruse väljaarvamisest tuleb arvestada väga täpselt, sest üleliia kõrge toll kaitseb küll oma maa tööstust välise võistluse eest, kuid paneb ka omamaa tööstuse edenemise seisma, — ta ei sunni oma tööstuse edendamiseks astuma tarvilisi samme ega viima läbi nõuetavaid tehnilisi uuendusi. Ja edasi: „Niipea aga, kui kaitsetollide abil on jõutud sihile ja tööstus on arenenud ajakõrgusele, samuti teised vajalised eeldused tööstuse eluks olemas, kaotavad kaitsetollid oma tähtsuse ja nad tulevad kaotada, sest vastasel korral oleksid nad põhjuseks reale negatiivsetele nähtustele kui tööstuse nii üldrahvamajanduse elus.“

Sellest välja lugeda, et mina kõrgete kaitsetollide pooldaja olen, kuidagi ei saa, küll aga seda, et minu arvates kaitsetolle peab määrama otstarbekohases kõrguses. Härra N. P. asub seisukohal, et kaitsetollidel üldse ei ole otsustarvet, seepärast oleks huvitav kuulda, kuidas härra N. P. säärast seisukohta põhjendab, omas artiklis ta seda veel teinud ei ole.

Kuna härra N. P. ei eita teatavate tööstuste arenemisvõimalust Eestis, siis oleks väga soovitatav, kui hr. N. P. ühtlasi annaks ka näpunäiteid, kuidas teisiti, kui mitte kaitsetollide läbi, praktiliselt teostada (mitte teoreetiliselt) meie ja välismaade lahkuminevate olukordade nivelleerimist. Näiteks nimetame Eesti kõrgemaid äri- ja muid tööstusmaksu, tunduvalt kõrgemaid diskonto protsente, kui välismaal, kapitali puudust ja paljuid teisi põhjusi, milliste üleslugemine viiks väga kaugemale. Või on Eesti oludes arenemisvõimsatel tööstustel eluvõimalusi ka siis, kui need vahed nivelleerimata jäävad?

Samuti oleks soovitatav, kui härra N. P. näitaks, millised teised abinõud kaitseksid kodumaa tööstust dumpingute eest, kui mitte kaitsetollid? Milline oleks mõjuv ja parim abinõu tarvitaja eelarvamise kaotamiseks, et välismaa kaup meie omast ikka parem on, kui mitte kaitsetollid?

Edasi, kuidas suudaks meie tööstused võistelda vanade juba amortiseeritud välismaa tööstustega, kui ei oleks kaitsetolle? Kuidas saaks ära hoida rämpskauba sissevedu ja kuidas võidelda kõigi nende nähtustega, milliste vastu hea eduga tarvitatakse praegu kaitsetolle?

Ühtlasi oleks ka väga huvitav kuulda N. P. arvamist selle kohta, miks ei ole ükski riik seni kaotanud tolle ja leidnud teist paremat abinõu tööstuse kaitsmiseks, kui seda on kaitsetollid? Miks võtab Inglismaa praegu teatavatelt kaupadelt tolle, mis 33 — 50% kaubahinnast välja teevad, miks on Rumeenia keskmine tollimäärade kõrgus 99,2% kaubahinnast, Itaalia tollid 27,4%, Ungari — 30,7%, Poola — 43,4% (nüüd isegi kõrgemad) ja Tšehhoslovakkia — 33,6% kaubahinnast j. n. e.

Härra N. P. arvates olevat väga naiivne mõelda, et Eesti suudaks kõrge tollimüüriaga kutsuda soliidset kapitali asutama Eestis tööstusi, ja jätab selle väite, nagu teisi, põhjendamata. Aga kas Rootsi tikustrust Eestiga ka siis oleks sõlminud lepingu, kui Eesti ei oleks seni tikkude pealt võtnud tolli? Arvan, et mitte, vaid ta oleks oma mõju maksmapanemiseks tarvitanud hoopis teisi abinõusid, mis aga Eestile kasuks ei oleks tulnud.

Täiesti põhjendatud on härra N. P. arvamine, et Eestist ei oleks võimalik eksporteerida dumping-hindadega kaupu välismaile, kuid kes on siis teisel arvamisel? Kaitsetolle pole selleks keegi tarviliseks tunnistanud — küll aga vastu pidi, — et välismaalt võimalik ei oleks meie tööstuse halvamise sihiga dumping-hindadega kaupsid Eestisse importeerida.

Härra N. P. tähendab edasi, et otse arusaamatusel baseeruvat arvamine, nagu oleks tollivaba sissevedu meie kodanikkudelt välismaa tööstuse jaoks maksu võtmine. Mitte nii pole ma omas kirjutises öelnud, vaid järgmiselt: „Ei ole raske järeldusi teha, mis tooks enesega kaasa tollide kaotamine ja nende asendamine otsekoheste maksudega, — eriti kui arvesse võtta, et otsekohestest maksudest suurema sissetuleku annavad äri- ja tööstusmaksud. Sellega oleks välismaa kaup vabastatud meie aktiivsete kodanikkude, eriti töösturite (tööstuste) arvel, riigi jaoks võetavast maksust.“ See tähendab, kui kaotame tollid, siis kaovad ka tollisissetulekud (aastas ümmarguselt 15.000.000 krooni). Kui puudujäägi, mis tekib tollide kaotamisest, katame otsekoheste maksude tõstmisega, siis oleme ometi tarvitaja vabastanud maksust, mida ta varemalt maksis riigile välismaa kauba pealt tolli näol, ja selle maksu suurelt osalt veeretanud meie tööstuse peale. Kui suurendame omamaa töös-

tuse maksusid, siis tõstame sellega ka omamaa tööstuses produtseeritud kaupade hinda, mida nende eest maksab tarvitaja. Lühidalt — ühel juhtumil, kui võtame tolle, maksab tarvitaja riigimaksu välismaa kauba ostmisel, teisel juhtumil aga omamaa kauba ostmisel. Kas viimasel juhtumil ei maksustaks meie mitte omamaa tööstust selleks, et vabastada välismaa kauba ostjaid maksust ja kas selle sammu tagajärg ei oleks see, et meie aktiivsed kodanikud, kes tööstustes töötavad, oma teenistuse kaotavad?

Ekslikud olevat härra N. P. arvates ka minu mõlemad näited Inglismaalt kaitsetollide kui tööstuse arendamise abinõu kohta, kuna Inglise tööstuse ei olevat hr. N. P. arvates loonud mitte kaitsetollid, vaid leidused, nagu aurumasin j. n. e. Miks püüab hr. N. P. välja paista lasta, nagu oleksin mina omas kirjutises öelnud, et Inglise tööstuse arenemine olenes üksnes kaitsetollidest, ja samas unustab jälle, et ma kohe oma kirjutise alul tähendasin, et tööstuse arenemiseks on kõige pealt tarvis loomulikke eeldusi ja tollid on vaid tähtsamaks abinõuks (mitte aluseks) rea teiste abinõude kõrval.

Kuivõrra mina omas kirj. säär. tööstuste kaitsemist kaitsetollidega pean tarviliseks, millistel puuduvad loomulikud eeldused meie maal töötamiseks, peaks juba küllalt selgesti välja paistma lausest: „Ei saa kuidagi õigeks tunnistada, kui mõned ettevõtjad, ellu kutsudes mõne tööstuse, ruttavad nõudma sellele tollikaitset, olgugi et ettevõttel puuduvad meie maal loomulikud eeldused arenemiseks.“ Praegusel ajal ei ole vist ühtki teist maad, kus tehakse niipalju leidusi ja kus niipalju loomulikke eeldusi tööstuse arenemiseks, kui Ameerika. Aga ometi on Ameerika tollid väga kõrged. Kas on Ameerika, samuti teiste maade tollipoliitika seletatav ka vananenud Vene kooliga, või on ta hr. N. P. arvates „mineviku maa“?

Härra N. P. loodab palju Rahvasteliidu ja rahvusvaheliste majanduskonverentside otsustest, mis on sihitud tollide üldise kaotamise poole. Niikaua kui märgata pole, et ühelgi riigil, eriti tööstusriigil, kavatsusi oleks neid otsusi ka teostada, seni on kõik need ilusad otsused vaid tuleviku muusika. Kuni pole vanemad tööstuse maad kaotanud tolle, ei saa ka meie seda teha, sest mida annaksime siis kõrgete tollidega maadele vastutasuks kaubalepingute sõlmimisel, kui kaotame tollid?

Härra N. P. arvab, et pole mingit õigust nõuda meie kodanikult preemia maksmist välismaa tarvitajaskonna kasuks. Aga kes siis seda on nõudnud? Hr. N. P. arvab muidugi, et tollide

võtmise järelduseks on see, et meie tööstused dumping-hindadega kaupa välismaale müüvad — tähendab preemia maksmine välismaa tarvitajale meie kodaniku kulul. Meil on olnud üksikud erandilised juhtumid, kus meie tööstused on sunnitud olnud mõnel põhjusel oma saadusi välismaale odavamalt müüma kui siseturul, kuna sagedamini on see aga olnud ümberpöördukt.

Niisugused üksikud erandilised juhtumid ei tõesta sugugi veel seda, et meie tööstused sihilikult seda oleksid teinud ja on põhjendamata järeldada, et meie tööstused müüvad dumping-hindadega kaupa välisturul.

Tollid, isegi mitmed kõrged tollid, ei ole ka Eesti tarvitaja peale pannud mingisugust „pearaha“, nagu sagedasti armastatakse tähendada. Millist „pearaha“ maksavad Eesti tarvitajad näiteks meie schokolaadi- ja seebitööstusele? Kas schokolaaditoll (õieti keelutoll) on schkolaadi hinna kõrgele ajanud, kas Eesti schokolaad on halvem või kallim kui teistes maades üldiselt? Kas taimevõli tolli tõstmine tõi kaasa „pearaha“ kõrgema kaubahinna näol või hinna alanemise? Kas tolli tõstmine ei võimaldanud omamaa tööstusel tunduvalt tõsta kauba kvaliteeti ja ei kõrvaldanud alaväärtusliku välismaa taimevõli Eesti turult? Kui meie näiteks naelte tolli tõstaksime mitmekordseks, siis ei avaldaks see ometi mingisugust mõju naelte hindade peale, sest madal naelte hind Eestis ei olene madalast tollikaitsest, vaid oleneb kodumaa naelatööstuse omavahelisest võistlusest, mis ei ole väike.

Härra N. P. tähendab omas kirjutises, et minu soovitus võtta tolle ainult õiges kõrguses meid viib ülesaamatute raskuste ette, sest väga raske olevat jõuda otsusele, missugune toll kõrge, missugune mitte.

Kuna hr. N. P. omas kirjutises meie tollimäärasid väga kõrgeteks nimetab, siis oleks huvitav teada, kuidas tema sellele otsusele jõudis, või arvab ta, et ainult tema otsustada suudab, missugune toll kõrge ja missugune mitte, kõigile teistele see aga sünnitab ülesaamata raskusi.

Kuna hr. N. P. oma vastuväidetega ei ole suutnud minu seisukohti tööstuse kaitsetollide küsimuses kõigutada, lõpetan käesoleva kirjutise järgmise resümeega:

Põhjendamata ja liig kõrgeid tolle tööstussaaduste pealt ei ole meie õigustatud võtma, kuna need tarvitajale ega rahvamajandusele ei anna midagi positiivset. Kuid õigustatud ja põhjendatud kaitsetollide vastu ei saa olla, kuna nende mõju on positiivne ja mitte ükski tööstuse, vaid ka põllumajanduse ja kogu rahva hea käekäigu peale ei jäta avaldamata head mõju.

Uus tempelmaksuseadus.

Mis on selles kaupmeeskonnale tarviline tähele panna.

1. juulist hakkab meil maksuma uus tempelmaksuseadus, mis toob kardinaalseid muudatusi praegu maksvasse korda. Kuna kiire seaduse maksmapanek ei võimalda igäühele temaga põhjalikult tutvuda, juhime siin tähelepanu tähtsamatele ja elus rohkem ettetulevatele juhtumistele.

Endise korra järele määras vahe arve ja kviitungi vahel raha tasumise moment. Kui raha oli tasutud enne arve väljaandmist, siis loeti sarnane arve kviitungiks ja maksustati 0,5-sendilise tempelmargiga. Uue tempelmaksuseaduse järele määrab aga vahe arve ja kviitungi vahel dokumendi sisu, aga mitte dokumendi väljaandmise moment.

Nii loetakse ka arveteks kviitungid, milles peale teatud rahasumma kättesaamise tõenduse on üles loetud kaubad, varandused, tehtud tööd jne., mille eest raha makstud. Samuti loetakse arveteks kaupade saatekirjad (faktuurid), kui neis on ära tähendatud ka kauba hind.

Tempelmaksu tasutakse nagu seninigi 0,2% arve summast, kuid alates 10 kroonist. Arved alla 10 krooni (1000 sendi) on tempelmaksust vabad.

Kui saatekiri (faktuur) on tempelmaksustatud kui arve, siis tempelmaksustatakse arve ainult 5 sendiga. Samuti tempelmaksust. 5 sendiga iga arve, mis antud tempelmaksustatud lepingute täitmise üle. Näiteks on sõlmitud hankeleping kaubahankimise üle Kr. 1000 suuruses. Leping kuulub tempelmaksu alla 1% suuruses hankesummast. Käesoleval juhtumil tuleb tasuda järelikult lepingu pealt Kr. 10 tempelmaksu. Peale lepingu täitmist tuleb iga väljakirjutatud arve pealt veel tasuda 5 senti tempelmaksu.

Arved, mille järele kaup müüjale tagasi saadetakse, maksustatakse 5-sendilise tempelmaksuga.

Tempelmaksust on vabastatud: 1) arved, mida esitavad teenijad peremeeste arvel tehtud kulude üle, 2) arved ühe ja sama ettevõtte sisemises asjaajamises ja 3) arved ühe ja sama isiku või asutuse päralt olevate ettevõtete vahel, kui nad kauplevad selle isiku või asutuse arvel ja riisikol.

Muudetud on ka kviitungite maksustamine. Seni tasuti kviitungi pealt 0,5 senti (50 penni) tempelmaksu kuna uue seaduse järele võetakse kviitungitelt 10 kroonist kuni 100 kroonini (1000

— 10000 sendini) 5 senti ja üle 100 krooni — 10 senti igalt üksikult kviitungilt.

Kviitungite väljaandmisel tuleb silmas pidada, et viimased ei sisaldaks mingisuguseid andmeid, peale rahasumma vastuvõtmise. Kui aga kviitungis on ära tähendatud kaubad, varandused, tehtud tööd jne., mille eest raha makstud, siis loetakse niisugune kviitung arveks ja tempelmaksustatakse kui arve.

Vabad tempelmaksust on: 1) kviitungid ühe ja sama ettevõtte sisemises asjaajamises, 2) kviitungid teenitud palga ja isikliku töötasu, samuti pensioni ja abiraha kättesaamise üle, 3) kviitungid, mis tehakse pealkirjadena tempelmaksustatud dokumentidel või nende ärakirjadel, mille põhjal maksmist toimetatakse (lepingud, arved jne.).

Arved ja kviitungid tempelmaksustatakse tempelmarkidega. Tempelmargid tulevad kleepida dokumendile enne allakirjutamist nii et dokumendi tekst või vähemalt dokumendi ühe osalise allkiri, kuid mitte selle osalise allkiri, kelle kätte dokument jääb, kõigist tempelmarkidest läbi ulatub. Võib ka tarvitada teist viisi. Igaile margile kirjutatakse kustutamisaeg (päev, kuu, aasta) ja markidest kirjutatakse läbi arve või kviitungi väljaandja nimi või firma nii, et kirjatähed ulatuvad ümberolevale paberile. Allkirja asemele kui ka kuupäeva tähendamiseks võib tarvitada tempelit.

Kui kviitungid lõigatakse välja talongiraamatust, mille kantsule jääb ära kiri, siis tulevad tempelmargid enne dokumendi talongist äralõikamist kleepida joone kohta, mis lahutab dokumendi talongist, niiviisi et väljaantava dokumendi lõikamise järele tempelmargi pahem pool jääb talongile ja parem pool dokumendile.

Uus seadus annab võimaluse vanu vigu parandada. Kolme kuu jooksul peale uue seaduse maksmahakkamist, s. o. kuni 1. oktoobrini 1928. aastal, on võimalik tempelmaksustada vanu dokumente, kui ei ole veel vastavat protokolli tempelmaksuseaduse rikkumise asjus kokku seatud. Pealegi on võimaldatud tasuda tempelmaksu sarnastelt dokumentidelt kas uue või vana tariifi järele, sedamööda, kumma järele tempelmaksu määr suurem. Kuni 1. jaan. 1919. a. Vene rublades tehtud tempelmaksustamatult dokumentidelt ei nõuta tempelmaksu ega trahvi.

Kõik dokumendid, mis on seatud kokku enne uue seaduse maksmahakkamist, kuuluvad endise tempelmaksuseaduse eeskirjade alla, välja arvatud kinnituslepingud ja üüri- ning rendilepingud.

Viimastelt tasutakse tempelmaks uue seaduse järele selle osa pealt, mis uue seaduse jõusseastumise ajaks möödumata, kui maks selle aja eest ei olnud tasutud juba varem.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

K.-t.-koja 1927. a. tegevuse ülevaade.

Kinni pidades oma seadusest ja valitsuse poolt kinnitatud juhatuskirjast jatkas Koda aruandeaasta jooksul oma tegevust, arutades rahandusse, kinnitussajandusse, kaubandusse, tööstusse ja laevandusse puutuvaid seaduseelnõusid ja küsimusi, mis talle valitsusasutuste või riigikogu poolt arvamise avaldamiseks saadetud, kui ka küsimusi oma enese algatusel. Koja esindajad võtsid aasta vältel osa paljudest nõupidamistest, nii valitsuse kui ka omavalitsuse asutustes ja riigikogu komisjonides. Siinkohal tuleb tähendada, et meie seadusandlik asutus — riigikogu — terve rea seaduseelnõude arutamise juure Koja esindajaid kutsus ja neile võimaldas riigikogu komisjonides seadusandlikust tööst osa võtta. Alamalseisev nimestik näitab meid seadusi ja määrusi, milliste arutamisest Koda kas oma organite või esindajate kaudu osa on võtnud ja mis 1927. a. jooksul jõusse astunud.

Seadused ja määrused, mis 1927. a. maksma pandud ja milliste arutamisest Koda osa võtnud.

1. Aktsiaseltside ja osahingute kohta käivate seaduste täiendamise seadus. („Riigi Teataja“ 54 — 1927.)

2. Piirituse ja alkohooliliste jookide müügi seadus. („R. T.“ 50 — 1927.)

3. Äride registreerimise seadus („Riigi Teataja“ 36 — 1927.)

4. Firmade seadus („R. T.“ 36 — 1927.)

5. Kunstvõli, kunstjuustu ja kunsttoiduravamaäärus („R. T.“ 21 — 1927.)

6. Teedeministri määrus kauba- ja abilaevade masina juhtkonna ja masina meeskonna astme suurendamise kohta 1927. a. navigatsiooni aasta kestvuseks. („R. T.“ 32 — 1927.)

7. Teedeministri määrus laevamõõtmise ta- sunormide kohta. („R. T.“ 33 — 1927.)

8. Määrus panditavate kinnisvarade ja laevade hindamise kohta laevasõidu riiklikust laenufondist laenude väljaandmisel. („R. T.“ 47 — 1927.)

9. Rahaministri määrus laevandusettevõtete maksustamise korra kohta. („R. T.“ 33 — 1927.)

10. Vabariigi valitsuse otsus riigi metsa osade laevametsadeks kuulutamise kohta. („R. T.“ 75 — 1927.)

11. Laevade mõõtmise seaduse muutmise seadus. („R. T.“ 115 — 1927.)

12. Kaubalaeva dekl. ja meeskonna sõidu seadus. („R. T.“ 115 — 1927.)

13. Patendimaksu seadus. („R. T.“ 115 — 1927.)

14. Eesti Panga põhikiri. („R. T.“ 48 — 1927.)

15. Pikalaenu panga põhikiri („R. T.“ 115 — 1927.)

16. Tshekiseadus. („R. T.“ 115 — 1927.)

17. Määrus väetisega kauplemise järelvalve toostamise kohta. („R. T.“ 109 — 1927.)

18. Ärimaksuseaduse muutmise seadus. („R. T.“ 54 — 1927.)

19. Väljamaalastele teenistusloa andmise seadus. („R. T.“ 52 — 1927.)

Kuna need seadused ja määrused kõik „Riigi Teataja“ ja tähtsamad neist ka „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ kaudu juba üldiselt tuttavad peaksid olema, siis ei ole tarvilikult siinkohal nende sisu ja otstarbekohasuse juures pikemalt peatuda. Peatume ainult rahareformi ja Eesti Panga küsimuse juures.

Rahareform ja Eesti Panga reorganiseerimine.

Möödunud aasta oli erilise tähtsusega meie rahvamajandusele, sest sel aastal leidsid aset sarnased tähtsad sündmused, nagu välislaenu, rahareform, Eesti Panga ümberkorraldamine puhtemissioonipangaks, Pikalaenu Panga ellukutsumine. Soovitusel, millega Rahvasteliit võimaldas Vabariigile välislaenu, on suur tähendus, sest ta tõendab, et meie noor rahvamajandus on rahvusvahelist tunnustust leidnud.

Välislaenu abil on meie rahaüksus nüüd kulla alusele viidud, seega siis ka vormilikkult stabiliseeritud (tegelikkult oli ta juba stabiliseeritud).

nud) ja Eesti Pank ümber korraldatud puhtemissioonipangaks. See reform oli tarvilik. Eesti Pank, kelle tegevus oli varematal aastatel pöördud peaaesjalikult Eesti majanduse finantseerimisele, et sõjaaastatel laastatud rahvamajandust üles ehitada, ei suutnud sealjuures emissioonipangalt nõuetavat aktivade likviidsust alal hoida. Selle tagajärjeks oli soovimata nähtus, mida tuntakse „külmanud krediitide“ nime all ja mille lahendamiseks oligi Eesti Panga ümberkorraldamine ette võetud. Et uuele rahauksusele kindlustada tarvilikku katet kullas või kindlates kulla alusel olevates valuutades ja Eesti Panga reformi edukalt läbi viia, oli tarvilik välislaen. Eesti Pank peab nüüd esinema puhtemissioonipangana, s. t. esimeses järjekorras korraldama raha ringvoolu ja hoolitsema raha kursi eest, kuna majanduselu finantseerim. ülesanne jääb teisele kohale, kusjuures see võib sündida ainult lühiajaliste krediitidena, peaaesjalikult ärivekslite diskonto näol. Eesti Panga reorganiseerimisest oli tingitud omakorda vajadus pikaajalise krediidi iseseisva korralduse järele, mis kutsus esile Pikalaenu Panga asutamise tarviduse.

Selle tähtsa reformi läbiviimises nägi Kaubandus-tööstuskoda suurt sammu meie rahvamajanduse üldise tervendamise poole ja ei jäänud sealjuures vaikseks pealtvaatajaks, vaid võttis elavalt osa selle reformi eeltöödest, nii oma esindajate kaudu vastavates komisjonides kui ka kõigi selle reformiga ühenduses olevate küsimuste kohta oma seisukoha avaldamisega. Nii võttis hra G. Vestel Koja esindajana osa kõigist riigikogu komisjonide tööst, kus arutusel olid rahaseadus, riigikassa tähtede ja vahetustähtede emissiooni lõpetamise seadus ja Eesti Panga põhikiri.

Ka Pikalaenu Panga küsimuses, mille ümber üles kerkis äge parteipoliitiline võitlus, mis ähvardas rahvamajanduse huvide kõrvalejätmisega, ei jätnud Koda oma seisukohta avaldamata ja esitas riigikogu komisjonile märgukirja, mis sisaldas rahvamajanduse ja pangapoliitika seisukohalt soovitavaid muudatusettepanekuid, millised aga, kahjuks, suuremalt osalt ei leidnud tähelepanu.

Seaduseelnõud, mis aruandeaastal Kojas arutusel olid, aga aasta lõpuks veel seaduseks ei saanud.

Peale nende eelnõude, mis riigikogus aruandeaasta jooksul vastu võetud, tuli Kojal tege mist teha rea seaduseelnõudega, mille saatus aruandeaasta lõpuks veel välja ei kujunenud. Osa neist oli aasta lõpul veel Vabariigi Valitsuses või vastavates ministereeriumides, osa riigikogus. Tähtsamaid neist püüame siin loetella.

1. Tempelmaksuseaduse eelnõu.

2. Maanteedeseaduse eelnõu.
3. Väljamaalaste tööloa andmise seaduse eelnõu.
4. Ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu.
5. Juriidiliste isikute maksuseaduse eelnõu.
6. Tööstusõpilaste seaduse eelnõu.
7. Riigi Majandusnõukogu seaduse eelnõu.
8. Minimaal- ja maksimaaltollitariifide maksmapanemise seaduse eelnõu.
9. Põllutöömashinate katsejaama seaduse eelnõu.
10. Omavalitsuste maksuseaduse muutmise seaduse eelnõu.
11. Tolliseadustiku muutmise kava.
12. Vamnatatud kaubandus- ja raamatupidamis-ekspertide ametisse panemise seaduse eelnõu.

13. Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja päraldisete omanduseks andmise seaduse eelnõu.

Kõikide nende eelnõude sisulise külje juures üksikult peatuda ei luba aruande piiratud ruum. Piirdume ainult mõne üksiku juures peatumisega.

Ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Sel eelnõul on juba pikk ajalugu selja taga. Juba 1923. a. algatas Üleriikline Kaupmeeste Liit riigi majandusnõukogus küsimuse veneaegist ärimaksuseadust aja- ja oludekohaselt muuta ning parandada. Selle küsimuse lahendamiseks moodustati riigi majandusnõukogu poolt erikomisjon, kes peale aasta töötas ja oma töö tulemused riigi majandusnõukogule esitas, kus need ka vastuvõtmist leidsid. 1926. aastal töötas rahaministeerium vastava eelnõu välja, mis aga oma puudulikkuse tõttu äriingkonnis poolehoidu ei võinud leida. 1927. aastal esines rahaministeerium uue, parandatud ja täiendatud eelnõuga. Kuna ärimaksuseadusega lahendatakse ka maksukomisjoni liikmete valimise küsimus ja et Kojale selle küsimuse lahendamine esimese järgu tähtsusega oli, siis püüdis Koda omalt poolt kõik teha, mis võimalik, et see osa seaduse eelnõust, mis ärimaksukomisjonide koosseisusid puudutab, kiires korras maksma pandaks. Neil püüetel oli tagajärge, ja enne suvisele puhkusele minekut võttis riigikogu vastava osa mainitud seaduse eelnõust vastu. Teine osa aga, mis sisuliselt maksustamist ja maksu määrasi puudutab, tuli veel uuesti valitsuses ümbertöötamisele. Alles aruandeaasta lõpuks jõudis see osa eelnõust riigikogusse ja vaatamata sellele, et valitsuse poolt mainitud eelnõu kiireks oli tunnustatud, ei jõudnud riigikogu seda eelnõu kunagi aasta lõpuni veel vastu võtta. Rahaasjan,

duse alamkomisjon, kes selle eelnõu läbivaatamiseks umbes kümme koosolekut pidas, võimaldas lahkesti Koja esindajal eelnõu arutamise osa võtta. Koja esindajana selle arutamise juures esines nõunik hra R. Berendsen. Siin kohal tuleb konstateerida, et Koja esindaja ettepanekud alamkomisjonis heatahtlikku tähelepanu leidsid ja eelnõu, kui ta sarnasel kujul seaduseks saab, maksumaksjatele märksa kergendusi töötab.

Juriidiliste isikute maksuseaduse eelnõu.

See eelnõu valmises 1926. aastal rahaministeeriumis; ta arutamiseks peeti Kojas rida koosolekuid, kus seaduse eelnõu juure hulka parandusi ja täiendusi tehti. Vastavalt sellele töötas rahaministeerium eelnõu ümber, ja alles 1927. aasta lõpuks jõudis see riigikogusse. Olgugi, et valitsuse poolt eelnõu kiireks oli tunnustatud, ei jõudnud rahaasjanduse alamkomisjon aasta lõpuni tema läbivaatamisele asuda. Koja esindajana võtab selle eelnõu läbivaatamisest osa sündik hra M. Pung.

Meistrite, sellide (õppinud tööliste) ja tööstusõpilaste seaduse eelnõu.

1927. aastal jätkati 1926. aastal alatud tööd meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduse eluviimiseks. Kogutud andmete ja materjalide najal seati kokku 5. sektsiooni täiskogu poolt heakskiidetud põhimõtetest üldalimeetatud seaduse eelnõu ning esildati kaubandus-tööstus- ja haridusministeeriumile.

Seaduse eelnõu kokkuseadmisel tuli arvestada ühtlasi töösturite ühisuste ja töösturite kongressidel heakskiidetud põhimõtetega ja arvamistega; samuti valitsuse, eriti haridusministeeriumi seisukohaga. Kuna valitsusasutuste arvamine ja põhimõtted Kojas heakskiidetud põhimõtetest tunduvalt lahku läksid, tuli kokkuleppe saavutamiseks ja ühise kava kokkuseadmiseks korraldada rida nõupidamisi. Märksa raskemaks muutus töö selle läbi, et mõne ministeeriumi esindajad vastavatel nõupidamistel ja komisjonides avaldasid soovi, et seadusesse võetaks mitmed nende poolt soovitatud põhimõtted ja et töösõukuse õpetamise üld- kui ka üksikajaline korraldus antaks mõne ametiasutuse kätte. Nii soovitati muuseas allu kutsuda kohalikke kutseõukuse komisjone töökaitseinspektorite juure; tunnistati tarviliseks, et eksamikomisjoni koosseisu kuuluksid peale töösturite ka omavalitsuste ja mitme ametiasutuse ning töölisorganisatsioonide esindajad. Samuti soovitati ja nõuti ministeeriumi esindaja poolt, et tööstusliku kutseõukuse nõukogu moodustataks peamiselt ame-

tiasutuse ja ministeeriumide esindajatest, täiesti vähemusesse jättes tööstureid, kes Koja arvates asjale ometi kõige lähemal peaksid olema.

Sarnaste eluvõõraste ettepanekute tagasitõrjumine ei olnud kerge.

Sellekohase Koja palve peale võeti eelnõu aasta lõpul tööstusnõukogu päevakorda. Tööstusnõukogu kiitis suuremalt osalt kõik Koja põhimõtted heaks ja ei pooldanud seaduse rajamist eluvõõrastele põhimõtetele.

Põllumajandusliste masinate katsejaamade seaduse eelnõu.

Kojal ei tule alati mitte selleks tööd teha, et üks või teine kaubandusse või tööstusesse puutuv seaduse eelnõu kiiremalt seaduseks saaks; teine kord tuleb tal oma energiat selleks tööle rakendada, et mõni seaduse eelnõu, mis valitsuse poolt esildatud, seaduse võimu ei omandaks. Kujukaks näiteks selles suhtes on põllumajandusliste masinate katsejaama seaduse eelnõu.

Mainitud eelnõu valmises põllutööministeeriumis 1926. a. ja ta saadeti ka Kojale arvamise avaldamiseks. Koja 2. sektsioon, kellesse küsimus kõige teravamalt puutub, võttis kohe tema vastu eitava seisukoha. Koja arvamiseega arvestades loobus põllutööministeerium mainitud seaduse eelnõu esildamisest, kuna 1927. aastal kenkis see uuesti päevakorradele. Uues ümbertöötatud seaduse eelnõus olid need parandused, mis Kojas tema juure tehtud, kõrvale jäetud, ja eelnõu osutus Kojale täiesti vastuvõtmatuks. Koja esindajatel (hrad Berendsen, Mauritz ja Huik) tuli tema vastu riigikogu rahaasjanduse alamkomisjonis energiliselt üles astuda, neid halbusi selgitades, mis mainitud seadus enesega masinakaubanduses ja -tööstuses kaasa tooks. Selle tulemuseks oli, et eelnõu arutamine riigikogus katkestati ja aasta lõpuks vastu võtmata jäeti.

Omavalitsuste maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu.

Kurikuulus tööstusmaks valdade heaks on kauremat aega õigustatud nurinat tekitanud maal asuvate töösturite hulgas. Juba 1926. a. esildas Koda valitsusele vastava seadusealgatuse selle maksu kaotamiseks. Aruandeaastal oli valitsuse poolt esildatud riigikogule omavalitsuste maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu, mille järele n. n. tööstusmaksu valdade heaks tulevikus kavatsetakse võtta maakonna piirides asuvatel kaubandus- ja tööstusettevõtetel riigipõhiarimaksu normi suuruses. Kahtlemata toob see eelnõu seaduseks saamise puhul tööstusettevõtetele, kes praegu raske tööstusmaksu all ügavad, suure kergenduse, kuid teisest küljest paneb ta

kaubanduslikud ettevõtted, millised tänini selle maksu alt vabad, uue maksukoorma alla. Tehnilise ülesehituse poolest oli eelnõu puudulik (ei olnud ette nähtud korda, millistel alustel juriidilistelt isikutelt seda maksu võetakse jne.), seepärast arvas Koda, et valitsus peaks eelnõu ümber töötama. Koja arvamistest hoolimata esildas valitsus seaduse eelnõu riigikogule, kus see aruandeaasta lõpul omavalitsuse asjade alamkomisjonis arutusele tuli, kuid auranaja puudumisel elasi lükkati.

Tempelmaksuseaduse eelnõu.

Selle majandusringkondade poolt pikisilmi oodatud seaduse ajalugu ulatub 1923. a., mil seaduse eelnõu Vabariigi Valitsuse poolt esildati 2. riigikogule. Kuid enne kui selle seaduse eelnõu arutamiseks moodustatud alamkomisjon oma tööga lõpule jõudis, läks 2. riigikogu laiali. 1926. a. sügisel esildati see eelnõu uuesti Vabariigi Valitsuse poolt 3. riigikogule. Kohe võeti see seaduse eelnõu ka Kaubandustööstuskojas arutusele. Seks moodustati Koja majanduspoliitilise ja juriidilise komisjonide liikmetest ühine komisjon, kus eelnõu võeti põhjalikule kaalumisele.

Seaduse eelnõu osutus esialgsel kujul ilma tarvilikkude parandusteta K.-t.-koja seisukohalt vastuvõtmatuks, sest vaatamata sellele, et äritegevusel lasuvate maksude vähendamise vajadus oli juba üldiselt tunnustatud ja ka Vabariigi Valitsuste deklaratsioonides toonitatud, olid tariifis ettenähtud tempelmaksusumäärad liig kõrged, samuti leidsid seal tempelmaksu objektide hulgas mitmed dokumendid, millised seni olid vabad tempelmaksust, nii et eelnõu ei vähendanud maksukoormat, vaid suurendas. Kuid mitte ükski selle poolest ei olnud seaduse eelnõu vastuvõtmatu, vaid ka mitmed seaduse paragrahvid olid puudulikult ja selgusetult redigeeritud, näiteks §3 p. 3, mis oleks võimaldanud sarnast tõlgitsemist, et peaaegu iga kiri, mis pank või teine äriettevõtte oma korrespondendile või äri sõbrale saadab, kui äriiline tempelmaksu alla käib. Seepärast otsustati tarvilikke parandusi nõuda.

Mõned eelnõust rohkem huvitatud sektsioonid (eriti 1. ja 4.) võtsid ta ka sektsioonides üksikasjalisele kaalumisele ja töötasid omalt poolt välja rea muudatusettepanekuid.

Riigikogu erikomisjoni koosolekutel määrati Koja esindajaks hra V. Tomson, kellele ülesandeks tehti Koja seisukohti kaitsta. Et aga riigikogu erikomisjon jätkis esimesel ja teisel lugemisel peaaegu täiesti tähele panemata Koja muudatusettepanekud, siis esines K.-t.-koda

1927. a. jooksul rahaministrile mitme põhjendatud märgukirjaga ja palus ministri kaasabi paranduste läbiviimiseks seaduse eelnõus. Ka käis ses asjas Koja delegatsioon rahaministri jutul. Need sammud ei jäänud ka mitte tagajärgedeta. Rahaminister tuli nii mitmeski asjas Koja õigustatud soovidele vastu ja esines omaltpoolt vastavate muudatusettepanekutega.

Selle tõttu omandas seaduse eelnõu riigikogu erikomisjonis 3. lugemisel hoopis vastuvõetava ma kuju. Siinjuures ei saa märkimata jätta Tallinna Pankade Nõukogu tänuväärt kaastööd, kes ka omaltpoolt tempelmaksuseaduses paranduste läbiviimiseks samme astus, nii rahaministri kui ka riigikogu komisjoni ees.

Kuid vaatamata kõigi nende energiliste sammude peale, mis seaduse eelnõu paranduste läbiviimiseks ette võeti, ei leidnud siiski Koja õigustatud nõudmised rahuldamist ja käesoleva aasta alul riigikogu plenumisse jõudnud seaduse eelnõus jäid veel püsima mitmedki normid, mis vajaksid tingimata muutmist. K.-t.-koda ei jättnud siiski veel lootust ja pööras veel mitmel korral märgukirjadega rahaministri poole. Kuid see ulatub juba käesoleva aasta Koja tegevuspiirkonda ja seepärast on otstarbekohasem selle juures pikemalt peatuda 1928. a. tegevuse ülevaates.

Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuu- aedade omanduseks andmise seadus.

Elmisel aastal alatud võõrandatud tööstusettevõtete eraomanduseks andmise küsimuse lahendamiseks töötas välja Koja 5. sektsioon vastava seaduse eelnõu, mis esildati põllutöministeeriumile. Peeti rida läbirääkimisi põllutöministeeriumiga põhimõtete üle, mille alusel tuleks tööstusettevõtetele eraomanduseks müümist läbi viia.

Koda asus seisukohale, et võõrandatud tööstuste eraomanduseks andmine peaks olema rajatud järgmistele põhimõtetele: 1) ostueesõigus peab olema tegeliku ettevõtte pidajal (rentnikul), kellel õigus on ilma enampakkumisteta ettevõtet omandada enampakkumise alushinnaga.

2) tööstusettevõtte koha maapind hinnatakse samal alusel kui asundustalude maapind;

3) veejõu eest ei võeta eriti maksu, vaid antakse ettevõtte omandajale tasuta;

4) ostuhinna tasumine sünnib 36 aasta jooksul;

5) ostuvõla pealt võetavad protsendid ei tohiks üle 6 tõusta;

6) ostu-müügi lepingute sõlmimise ja kohtade kinnitamise kord peaks olema sama kui asunikudel.

Pea kõigis tähtsamates küsimustes suudeti põllutooministeeriumiga kokku leppida. Et asjast huvitatud võrandatud tööstuste rentnikkude arvumist kuulda, selleks otsustas Koda kokkukutsuda nimetatud ettevõtete rentnikkude ülemaalse koosoleku.

Koja algatus ja põhimõtted, milliste alusel oli eelnõu kokku seatud, kiideti koosolijate poolt üksmeelselt heaks. Sügisel esildati eelnõu valitsuse poolt riigikogule, kus seda vastavas komisjonis pikemat aega arutati. Kõigist komisjoni koosolekutest võimaldati Koja esindajale osavõtt.

Suuremalt osalt kõik Koja ettepanekud leidsid komisjonis poolehoidu ja seadus võeti riigikogu poolt vastu.

Seaduses on ette nähtud, et tööstusettevõtete päraldiste hindamine sünnib sellekohaste valitsuse juhtnõõride järele. Kui need juhtnõõrid välja töötatakse ja maksma pannakse, siis avaneb rentnikkudel võimalus ettevõtteid osta eramanduseks.

Seaduse elluviimine võimaldab kõrvaldada väärnähtusi, mis võrandatud tööstuste kasutamine rendi alusel toob, ja igale edasipüüdjale praegusele rentnikule, kes ettevõtte eramanduseks ostab, on antud võimalus oma tööstust arendada ja tulutoovaks muuta.

Koja algatused läinud aastal uute seaduste andmiseks või vanade muutmiseks.

Koja algatustest uute seaduste andmiseks või maksvate seaduste muutmiseks möödunud aastal tuleks nimetada järgmisi:

1. Kesk- ja väiketööstuse laenufondi asutamise küsimus. — Rahaministrile esildatud. — See küsimus oli omal ajal valitsuse poolt algatatud, kuid soiku jäänud. Asja tähtsust silmaspidades pööras Koda vastava ettepanekuga valitsuse poole.

2. Tsiviilkohtute asutamise seadusalgatus. — See algatus oli aruandeaastal Kojas arutusel, kuid aasta lõpuks veel valitsusele esildamata.

3. Linnaseaduse muutmise seaduseelnõu trahterimaksu võtmise muutmiseks. — Rahaministrile esildatud.

4. Seadusalgatus kolvatu võistluse vastu võitlemiseks. — Kaubandus-tööstusministrile esildatud.

6. Tsiviilkohtupidamise seaduse § 973 muutmise algatus. — Aasta lõpul veel Kojas teoksil.

7. Meriseaduste ümbertöötamine. — Aasta lõpul veel teoksil.

Mitmesugused muud tähtsamad küsimused, milliseid Koda aruandeaastal arutanud.

Siin tuleb kõigepealt tähendada Eesti vabariigi poolt sõlmitavate kaubalepingute eelnõusid. Väli-ministeerium on aasta kestel lahkesti küsinud Koja arvamist sõlmitavate kaubalepingute kohta. Neist kaubalepingutest tuleks nimetada:

1. Eesti-Tschechoslovakkia kaubalepingu eelnõu.

2. Eesti-Lõunaslaavia kaubalepingu eelnõu.

3. Eesti-Türgi kaubalepingu eelnõu.

4. Eesti-Ungari kaubalepingu revideerimise küsimus.

5. Eesti-Nõukogude Vene kaubandusliste suhete korraldamise küsimus.

6. Eesti-Libeeria kaubalepingu küsimus.

Teistest tähtsamatest küsimustest, millised aruandeaasta kestel Kojas arutusel olid, tuleb ära märkida:

1. Eesti konsulaatide asutamise küsimus.

Välisministeerium küsis aruandeaastal Koja arvamist Eesti konsulaarvõrgu kava kohta, samuti on küsitud Koja arvamist iga üksiku uue konsulaadi asutamise kohta. Koda on asunud seisukohale, et Eesti aukonsulaatide asutamine täiesti soovitatav on, kuna nad ei koorma meie riigi eelarvet, aitavad aga teataval määral arendada Eesti kaubanduslisi suhteid välismaadega.

2. Balti riikide majanduskonverentsi küsimus. Koja delegatsiooni külaskäigul Kaunases algatati meie esindajate ja Kaunase kaubandus-tööstuskoja poolt mõtet kokku kutsuda Balti riikide majanduskonverentsi, millest osa võtaksid Eesti, Läti ja Leedu suuremad majanduslised organisatsioonid. See mõte leidis heakskiitmist nii Koja kui ka börsikomitee ja Vabrikantide ühingu poolt ning eriti elavat vastukaja Riia ja Liibavi majandusorganisatsioonidelt. Konverents pidi aruandeaasta lõpul Riias kokku astuma, kuid Kaunase Kaubanduskoja esimehe (kes ühtlasi Leedu delegatsiooni esimees) haiguse tõttu tuli see edasi lükata 1928. a. peale.

3. Koja esindajate määramine Eesti Panga nõukogusse. Eesti Panga põhikirj, milline 1927. a. jõusse astus, näeb ette Koja osavõtu Eesti Panga nõukogust kolme esindajaga. Seda oma õigust tarvitades on Koda oma esindajad ka määranud. Koja esindajateks Eesti Panga nõukogus on Koja poolt ettepanud kandidaatide hulgast valitsuse poolt nimetatud hrad Joakim Puhk, Martin Luther ja Georg Vestel.

4. Endiste gildede varanduste küsimus. Koda on algusest peale seisukohal asunud, et endiste gildede varandused võivad kasutatud saada ainult kaubanduse ja tööstuse huvides. Kuna Koda on kaupmeeste ja töösturite avalikõiguslik esindus, siis tuli loomulikult ka Koda pidada endiste gildede varanduste õiguslikeks pärijaks. Kuid selgus, et peale Koja protendeerivad nende varanduste peale veel linnad ja mõned teised organisatsioonid. Gildede varanduste küsimuse lahendamiseks kutsus töö- ja hoolekandeminister nõupidamise kokku, millest peale valitsuse esindajate osa võtsid veel linnade, Koja ja Tallinna börsikomitee esindajad. Nõupidamise tulemuseks oli Tallinnas asuvate endiste gildede varanduste suhtes Tallinna linnavalitsuse, Koja ja Tallinna börsikomitee vahel järgmine kokkulepe:

1) Suur-gilde maja Pikal uul. nr. 17 tuleks anda Tallinna börsikomiteele tema ülesannete teostamise otstarbeks.

2) Kanuti-gilde maja Pikal uul. nr. 18 tuleks anda Kaubandus-tööstuskojale tingimusega, et tööstusorganisatsioonid seal ruumi leiaksid.

3) Kõik teised gildede varandused tulevad anda Tallinna linnale tingimusega, et gildede maatükid linna heakäekäigu otstarbeks kasutatud saaksid, ja et gildede majad, mida senini hoolekande otstarbeks kasutatakse, tulevad selleks samaks otstarbeks edasi kasutada.

4) Et Toom-gilde maja riigistatud on, siis tuleks linnale riigi poolt tasu 10 miljoni marga suuruses määrata, mis raha hariduse edendamiseks tööskuse alal tarvitatakse.

5) Suur-gilde ja Kanuti-gilde liikuv varandus, niipalju kui sellel muinsuse väärtus on, tuleb anda Tallinna linnavalitsusele muinsuse muuseumi mahutamiseks. Mura liikuv varandus üleantud majades läheb nende asutuste kätte, kellele majad üle lähevad.

6) Gildede varandustest senini kogunenud ja kuludest ülejäänud summad tulevad anda nendele asutustele, kellele need varandused üle antakse.

Teistes linnades asuvate end. gildede varanduste kohta asus Koda seisukohale, et need varandused tulevad Koja osakandade kasutusse anda, kui viimased avatakse.

Kojast mitteolenevatel põhjustel ei leidnud aga gildede varanduste küsimus aasta kestel lõplikku lahendust ja tuleb ära oodata, millisele seisukohale valitsus lõpuks nende varanduste suhtes asub.

5. Koja osakondade asutamise küsimus. Otsustati Koja osakonnad ellu kutsuda, eeskätt Tartus, siis Narvas ja Pärnus.

Vastavad juhatuskirjad ja määrused on välja tootatud. Aasta lõpuni ei läinud korda siiski osakondi avada.

6. Erakaubanduse ja ühistegeelse kaubanduse vahelkordade korraldamine. Kuna ühistegevuse sildi all Eestis väga suur protsent nii sise kui ka väliskaubandusest sünnib, missugune kaubandus meil seni maksvate seaduste, määruste ja korraldustega on seatud hoopis soodsamasse olukorda, võrreldes erakaubandusega, siis on Koda, nagu varemgi, meie riigi majanduse üldhuvides nõudnud majanduse alal tegutsevatele omamaa ettevõtetele üheõigusliku olukorra maksmapanemist. Uute maksuseaduste väljatöötamisel on Koda oma seisukohad Vabariigi Valitsusele teada andnud ja nende kaitsmist riigikogu rahanduse komisjonis läbi viia püüdnud. Ajakirjanduses on Koja täiesti õigustatud seisukohad — eramajandust seaduste ees teha üheõiguslikeks ühistegevusega — kaitset leidnud. Olgu tähendatud, et Vabariigi Valitsuse uuemad määrused, muuseas, ühistegeelist kaubandust enam ei monopoliseeri.

7. Mitmetes sotsiaalseloomuga küsimustes, eriti millised puudutavad tööandjate ja tööliste vahetõrget, on Koda oma seisukohad ja arvamusid märgukirjadega teatavaks teinud vastavatele ministriumidele.

8. Koja esindajate määramine. Otsekoheste maksude peakomitee, se ja ärimaksukomisjonidesse. Ärimaksu seaduse muutmise järeldusel avanes Kojale võimalus oma esindajaid saata nii Otsekoheste maksude peakomiteesse kui ka kõikidesse ärimaksukomisjonidesse. Otsekoheste maksude peakomitee on Koda esindatud ühe liikmega, igas jaoskonnas ärimaksukomisjonis aga kolme liikmega.

9. Piima ja piimasaaduste müügi sundmäärus Tallinna linna kohta. Sundmääruse kava kohta esildas Koda oma arvumise Tallinna linnavalitsusele.

10. Tubaka ja tubakasaaduste panderollimaksu võtmise asjus esildas Koda pikema märgukirja rahaministrile.

11. Võõrkeelse informatsiooni andmiseks Eesti majandusolude kohta, astus Koda ühes välis- ja kaubandus-tööstusministeeriumiga samme, seades ametisse sellekohase vastava ettevalmistusega isiku.

Peale ülesloetletud küsimuste on Koda arutanud palju muid küsimusi ja esildanud vastavatele valitsusasutustele rea märgukirju Eesti kaubanduse, tööstuse, krediidiolude ja laevasõidu korraldamisesse puutuvates küsimustes.

Tähtsamad momendid Koja tegevuses aruandeaastal.

1. Koja delegatsiooni külaskäik Kaunase kaubandus-tööstuskojale. Koja nõukogu otsuse põhjal külastas Koja delegatsioon 20.—23. märtsini Kaunase kaubandus-tööstuskoda. Külaskäigu otstarve oli kiirendada Eesti-Leedu kaubalepingu sõlmimist ja arendada kaubanduslist läbikäimist Eesti ja Leedu vahel. Delegatsiooni, millest ka mitmete tööstusringkondade esindajad osa võtsid, kuulusid Koja poolt: juhatuse esimees hra J. Puhk, nõukogu liige hra V. Schneider, dir. hra M. Hurt, V. sektsiooni esimees hra O. Zimmermann ja nõunik hra R. Berendsen Delegatsiooni võeti väga lahkelt vastu, ja Kaunase kaubandus-tööstuskoda vastas vastukülaskäiguga meie Kojale näitusmessi puhul.

2. Genfi rahvusvahelisest majanduskonverentsist osavõtmine. Valitsuse nõusolekul saadeti Koja esindajaks mailkuul ärarapeetud Genfi rahvusvahelisele majanduskonverentsile hra G. Vestel.

3. Rahvusvahelise kaubanduskoja kongressist osavõtmine Stokholmis. 26. juunist 2. juulini peeti Stokholmis rahvusvahelise kaubanduskoja esindajate kongressi, millest osavõtmiseks saadeti kutse ka Kojale. Kongressi suurt tähtsust silmas pidades otsustas Koda sellest osa võtta ja määras oma esindajateks juhatuse esimehe hra J. Puhk'i, juhatuse liikme hra F. Petersoni, nõukogu liikme hra V. Schneideri, direktor hra M. Hurt'i, I sektsiooni esimeheks hra A. Teetsovi, nõunik hra E. Masiku ja sündiku hra M. Punga.

4. Koda astus aruandeaastal rahvusvahelise kaubanduskoja liikmeks.

5. Koda kinnitas ekspertide nimestiku, mille alusel aasta jooksul paljudel kordadel on kohtu kui ka teiste asutuste palvete peale saadetud eksperte.

6. Koda kinnitas oma kodukorrad, mille alustel Koja organid oma tegevust korraldavad.

7. Keskmiste puhaskasuprotsentide määramine. Koja II, III ja V sektsiooni energiliste ja põhjalikkude eeltööde tõttu läks korda keskmisi puhaskasuprotsendi norme, missugused iga aasta peale otsekoheste maksude peavalitsuses iga kaubanduse ja tööstuse grupi kohta kinnitatakse, märksa alandada. Eriti tunduv oli alandus tööstusettevõtete suhtes. Selle tagajärjel alanes teatud määral ka kaupmeeste ja töösturite puhaskasumaks. Kui suure summa see alandamine arvudes välja teeb, on

raske öelda, maksude peavalitsuse arvates ulatub see summa aga kogu riigi kohta üle 10 miljoni marga.

8. Koda andis oma summadest aruandeaastal järgmisi toetusi:

	Mk.
Raamatupidamise kursuste korraldamiseks Tartus, III sektsiooni algatusel	15.450
A/S. „Näitus'ele“ auhindadeks 1927. a. näitusmessi puhul II sektsiooni arvel	Mk. 30.000
ja V sektsiooni arvel	Mk. 25.000, kokku
	55.000
Hansa koolile, juhatuse prot. nr. 63/23 p. 17 põhjal	25.000
Kristliku Noortemeeste ühingu Tartu osakonnale, juhatuse prot. nr. 65/25 põhjal	50.000
The Baltic and White Sea Conference'ile Eesti Laevaomanikkude ühingule saadetava informatsiooni eest, £ 5.5.—	9.566
Eesti Merimeeste kodu asutamiseks Antverpenis	25.000
„Kalanädala“ kuludeks	25.000
Berthelot' mälestuse jäälüüstamiseks asutatava „Keemia Maja“ heaks	14.900

Kokku 219.916

Äride registreerimine.

Aruandeaasta 29. märtsil võttis vastu riigikogu äride registreerimise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 36 — 1927), millega pandi Kaubandus-tööstuskoja peale uus ülesanne, nimelt äride registri pidamine.

Enne nimetatud ärideregistri pidamise algust tuli teha palju ettevalmistustööd. Töötati välja ärideregistri vorm ja valmistati vastavad teadaande planketid äripidajatele registreerimise teadaannete esildamiseks kergendamiseks. Kuna seaduse järgi kaubandus-tööstusminister määrab tähtaja, millest peale ärideregistrit hakatakse pidama, kinnitab selle registri vormi ja taksi, mille alusel võetakse maksu ärideregistri pidamise kulude katteks ja maksu ära kirjade ardmise eest ärideregistrisse kantud teadetest ja teadaannete juures esildatud dokumentidest, siis tegi Kaubandus-tööstuskoda ministrile vastavad ettepanekud, kusjuures palus tähtajaks määrata 1. novembri 1927. a. Minister kinnitas selle tähtaja ja vastav kuulutus ilmus „Riigi Teatajas“ nr. 91 — 14. oktoobril 1927. Samuti kinnitas kaubandus-tööstusminister temale esildatud ärideregistri vormi; register telliti kohe kiires korras nii, et see sai valmis 1. novembriks. Kuid minister ei leidnud olevat võimaliku esil-

datud taksi kinnitada, leides maksude normid olevat liig kõrged. Taksi kinnitamine viibis kuni 19. detsembrini 1927. a., mil minister kinnitas Kaubandus-tööstuskojaga kokkulepitud maksude taksi.

Viimane asjaolu mõjus kahjulikult juba äride registreerimise alul selle edukaks läbiviimiseks, sest taksi kinnitamata jätmise takistas kuulutamist ajalehtedes registreerimise alustamise ja korra üle, mis oli hädatarviline, nagu seda näitasid järgnevad kogemused. Sellega on ka seletatav, et esialgu registreerimiseks esildatud firmade arv oli võrdlemisi väike, kuna peale kuulutuste ilmumist ajalehtedes detsembrikuul lõpul, mil taksi oli juba kinnitatud ministri poolt (19. detsembril 1927), korraga registreerimise alal oli märgata suurt elavust.

Ülaltoodu alusel on arusaadav, miks Kaubandus-tööstuskojale esildatud äride registreerimise teadaannete üldarv ei ulatu aruandeaasta

kahe kuu jooksul üle 331, millest olid korras ja registreerimiseks kõlbulised ainult 312.

Lõpetades tegevuse ülevaate võib Koja juhatuse heameelel konstateerida, et kõik Koja seksioonid ja Koja ametnikud on hoole ja armastusega täitnud oma ülesanded. Kaitstes Eesti kaubanduse ja tööstuse huve on aga alati mindud välja üleriiklikust seisukohast, selle tagajärjel on Kojast lugupidamine kasvanud nii valitsuse kui seadusandliku kogu ringkonnis, millest tunnistavad Koja esindajate kutsumised mitmesugustele nõupidamistele, nii ministeeriumides kui ka riigikogu komisjonides. Kõigist neist nõupidamistest on Koda oma esindajate kaudu osa võtnud. Üksikult kõiki koosolekuid ja komisjonide istungeid loetella on võimatu.

Koja organite vahel on valitsenud üksmeel ja vastastikune arusaamine. Tõsine ja vastutusrikas töö süvendab seda tulevikuski.

Märgukiri teedeministrile laevandusele antud laenu protsentide asjus.

Teatavasti alandas läinud aastal, alates 1. jaan., Eesti Pank vastavalt Vabariigi Valitsuse sellekohasele otsusele (26. jaan. 1927.), mis tugenes riigi majandusnõukogu otsusele 15. III. 1926. ning mis Teie poolt, härra Minister, esitati, laevasõidu laenu pealt protsenti kuni 6-ni. Selle otsuse tegemisel, nagu näha otsuse sisust ja ka põhjendustest, oli ette nähtud alandatud protsendi maksujäämine laevasõidu laenudele pikemaks ajaks. Sama protsendiga anti ka 1927. a. jooksul välja Eesti Pangast uusi laene laevade juuresoetamiseks.

Nagu oodata võis, avaldas see valitsuse samm ja poliitika rõõmustavalt tervendavat ja ergutavat mõju kodumaa kaubalaevastiku arenemisele. Laevastik, mis kolme viimase aasta jooksul (1924. — 26.) oli isegi absoluutselt kahanenud, hakkas vähehaaval arenema, näidates isegi 1927. a. jooksul tõusu üle 3000 br.reg.tn. Osteti juure mitmed aurikud, seejuures kasutades 6% laenu samuti laevasõidu laenufondist kui ka Eesti Pangast. Ühes sellega hakkas ka seisev raha vähehaaval laevasõitu juure voolama, umbes 75% laevade ostuhinnast. Kasvas inimeste töö võimalus ning riigi sissetulekud välisvalutas.

Selles võis kõige selgemal kujul järeldada, mis veelgi selgemaks saab kui tungida küsimusele ligemale, ~~urida~~ laevasõidu tegutsemise tingimusi, et Vabariigi Valitsus kui ka Eesti

Pank olid leidnud õige diagnoosi meie kaubalaevastiku arenemise võimaldamiseks.

Tegelikku seisukorda tundes võime konstateerida, et kui oleks edasi kestnud sama poliitika, oleks see majandusala samas sihis edasi hargnenud, võib olla viimaks jõudes sinna punktini, kust peale meie võiks ka oma kaubalaevastiku võrduvat kasvu konstateerida (s. o. vananemist ca 4000 tn. aastas maha arvates), eriti veel kui teostataks need otsused laevasõidu maksustamise alal, mis riigi majandusnõukogu tegi 15. III. 1926. a.

Kuid kahjuks on sel aastal ühenduses Eesti Panga reformiga ja Pikalaenu Panga asutamisega nähtavasti täielikult muutunud valitsuse poliitika laevasõidu krediitide suhtes. Nimelt on meile tulnud teated laevaomanikkudelt, et samuti Eesti Panga kui ka Pikalaenu Panga poolt nõuetavat sel aastal laevasõidu laenude pealt harilikku protsenti, s. o. 9%, seejuures mitte ükski uutelt väljaantavatelt laenudelt, vaid isegi ka nendelt, mis läinud aastal valitsuse otsuse tagajärjel viidi 6% peale või mis välja anti selle protsendiga uute laevade juuresoetamiseks.

Seda tõendab meile ka Pikalaenu Pank oma kirjas 14. juunist s. a. ja Eesti Pank kirjaga 15. juunist s. a., kusjuures suusõnalistel läbirääkimistel Pikalaenu Panga presidendiga selgus, et pangale Vabariigi Valitsuse poolt antud juhtnõu-rides pole ette nähtud protsentide soodustuste

jatkamist laevasõidu laenude pealt, mis Eesti Pangast olid üle võetud 6%, mistõttu pank pidavat need laenuid üle viima 9% peale, samuti kui pole võimaldatud uusi laene oma summadest välja anda soodsama protsendiga.

Kui sarnane otsus tõesti täide viiakse, nagu pank on ka vastavatele laenusuujatele teatanud, tähendaks see endise protsendi tõstmist 6% pealt 9% peale s. o. tõrvelt 50% võrra. Tähendaks ka valitsuse otsuse annulleerimist 26. jaan. 1927., mis härra Ministri kui laevasõidu ala valitseja ettepanekul tehti. Sellega oleks ühtlasi ka annulleeritud riigi majandusnõukogu otsused 15. III. ja 1. IV. 1926. ning meie oleksime selles tähtsas küsimuses jõudnud sinna punkti, kust 1925. a. lõpul peale hakkasime, kui riigi majandusnõukogu erikomisjon härra rkl. liikme H. Martna juhatusel seda küsimust ligemalt hakkas uurima.

Meil on au käsitada olevate andmete kui ka meie tuntud konjunktuuri alusel, härra Minister, Teie tähelepanu juhtida selle peale, et kui sarnane protsendi tõstmine pankade poolt tõesti teostatakse, annab see meie kaubalaevastiku arenemisele suure hoobi, hävitades alanud tõusu ning peletades eemale kapitali sellelt majandusalalt. Sest asjaolud, mis ette kirjutasid protsendi alandamist riigi poolt antud laenudelt ja mis omal ajal küllalt põhjalikult on selgitatud, ei ole vahepeal meie kasuks muutunud, vaid on maksvad täielisel määral. Kuid isegi rohkem, just tänavune aasta on laevasõidule, eriti meile tähtsale tramp-tegevusele, koguni ebasoodus, kuna praigid on erakordselt madalad ning streigid toovad lisaraskusi juure. Prahtide langus, mis algas läinud augustikuus, on kestnud seni ning praegu on metsa- kui ka sütepraigid 15 — 20% madalamad sellest, mis oli läinud aasta esimesel poolel. Täpne Inglise statistika näitab Euroopa trampprahtide indeksit maikuu 1928. — 85,3 võrreldes 101,4-ga läinud aasta maikuu. Kes tänavu praktiliselt tegutseb tramplaevadega, teab missugused halvad väljavaated ka meil. Samuti on raskusi juure tulnud laevade kinnituse alal, kuna meie vanade laevade kinnituspreemiad on vahepeal isegi tõusnud, olles peaaegu kahekordsed, võrreldes välismaadel uutelt laevadelt makstavate preemiatega. Meil on harilikuks nähtuseks 10 — 12% preemiad, mis väga raskelt rõhub meie laevasõidu arenemist. Kui siia juure lisada, et meie laevaomanikud, kes tahavad kaasa mõjuda selleks, et meie laevastik kasvaks ja inimestel töövõimalused sellega, ei saa muidugi rahulduda ainult laenufondist ja riigi pankadest saadavate laenudega, vaid peavad ka erapankadest lisaks

võtma, siis näeme, kuivõrra rasked on ka meie krediidi tingimused. Samal ajal näeme eriti sel alal välismaadel, kellega meie laevaomanikud peavad võistleva ilma mingi kaitseta, järjekindlat laenuprotsentide alandamist ja pikaajalise krediidi võimaldamist, nagu võiks korrata naabrimaal Lätis alles läinud kuu lõpul laevasõidu laenu protsentide alandamist ½% võrra, jõudes 6½%, Rootsis läinud aastal alandamine 6% pealt 4% peale, Norras 5 — 6% laevasõidu hüpoteekpanga avamine, Soomes 5 — 6% laevasõidu 10 milj. kr. laenufondi asutamine jne. Kõik need abinõud on ette võetud seisukoha ja laevasõidu tähtsuse õigel hindamisel rahvamajanduses. Kui nad on vajalised isegi kapitalirikastes maades, siis seda rohkem on nad vajalised meil, kui tahame vähegi hinnata seisukohta, kui tahame arvestada praktiliste kalkulatsioonidega, milleta ei või areneda meie laevasõit.

Selle tagajärjel ei tohiks olla mingit põhjendust, mis lubaks muuta laenuprotsendi ja krediidi suhtes laevasõidule valitsuse poolt läinud aastal aluseks võetud poliitikat.

Kõigel sel alusel võime täiesti kindlasti ette öelda, et laenu protsendi tõstmine enim 6%-ga välja antud laenudelt järeldaks tingimata mitte üksi märgitud arenemise annulleerimist, vaid isegi raskusi nendele, kes ei arvestanud samase tõstmisega.

Kuid ka uute laenude väljaandmisel Pikalaenu Pangast protsendi tõstmine 9% peale looks olukorra, mis ei võimalda õigete kalkulatsioonide juures raha juhtida sellele majandusalale, mis ometi ette nähti Pikalaenu Panga asutamise ja mis tähtis oleks meile majanduslikult, kuna laevasõit peale otsekohese teatavasti riigile majanduslikult suure kaudse tähendusega.

Kõigel sel alusel on meil au, härra Minister, paluda samme astuda selleks et:

1) 1927. a. Eesti Panga 6%-ga arvestatud või selle protsendiga välja antud laevasõidu laenude suhtes ei tõstetaks laenuprotsenti üleviimisel Pikalaenu Panka, ei ka Eesti Pangas.

2) Pikalaenu Pangast oma kapitalidest laevasõidu alal väljaantavate laenude protsent võimaldataks 6%.

Esimene punkt on eriti tähtis ja kiire selle tõttu, et protsendi tõstmise teade on väga halvasti mõjunud meie laevasõidu ringkondades, eriti arvestades vinnase aja konjunktuuriga, ning võib mõjuda, et eelolev laevade ostusesoon jääb täiesti kasutamata.

Selle punkti teostamiseks oleks, kuni p. 2 lahendamiseni, vist kõige lihtsam võimalus, et valitsus otsustaks jätta senikaua need Pikalaenu

Panka kantavad laenu oma arvele 6%-ga, nagu seda on tehtud paljude teiste laenude suhtes.

Palume Teilt selleks, härra Minister, vastavat algatust.

Teise punkti teostamine oleks praeguse olukorra juures võimalik viisil, nagu seda ette nägi endline Rahaminister, härra L. Sepp, nimelt laenufondi seaduse täiendamisega vastava paragraafia, mis ette näeks protsendi vahe tasumist laenufondi arvel.

III sektsiooni täiskogu koosolek 4. juunil 1928. a.

Koosolesust võtsid osa sektsiooni liikmed: härrad J. Kazu, K. Viim, A. Küng, E. Rammulus, G. Vatsel, J. Masmann, F. Lätte, M. Tärna, K. Sorgia, J. Tamm, A. Tupits, M. Leesment ja E. Evald.

Tähtsamateks päevakorra punktideks olid: sektsiooni 1927. a. tegevuse aruanne, kauplemise aja korraldamise küsimus, uue maksuseadustiku väljatöötamise küsimus ja vahakordade reguleerimine Koja ja Tallinna Börsikomitee tegevuses.

III sektsiooni tegevuse aruanne 1927. a. eest on avaldatud kokkuvõetult Koja 1927. a. tegevuse aruande juures, missugune kõikidele Koja liikmetele juba aegsasti kätte saadeti. Peale üksikasjalist l. a. tegevuse aruande ettekandmist kiidetakse sektsiooni 1927. a. aruanne üksmeelselt heaks. Kauplemisaja reguleerimise küsimus on kindlasti üks neist küsimustest, mis kaupmeeskonnas endas tekitab kõige enam lahkharvamisi. Omavalitsuste sammud, mis

Palume, härra Minister, Teie algatust, et see seaduseelnõu võetaks Vabariigi Valitsuse poolt arutusele ja esitataks Riigikogule.

Lõpuks tahame juure lisada, et krediidid ja laenu protsentide asjus on ka teised organisatsioonid, nagu Laevaomanikkude Ühing, IV Ülemaaline Laevaomanikkude kongress ja meremeeste organisatsioonid, kindlal arvamisel, et laenu tõstmine sel majandusalal annaks koguni soovimata tagajärgi, mille kohta vastavõetud paljud otsused.

äritegevuse keskpäeval mõneks tunniks või jälle liig vara õhtul ära keelavad, ei edenda majandust, mille tõstmisele aga kõigi jõududega tuleb püüda. Üksikute äriühingute poolt on tõstetud üles küsimus, kas ei tuleks esineda omavalitsuste ees palvega, et ekskursioonide, suuremate välislaevade jne. Eestis viibimise puhul ka pühapäeviti teatud kella ajal kauplemine oleks lubatud. Sektsoon ei poolda juhuslike ekskursioonide tarvis pühapäevast kaubitsemist, missugune meil traditsiooniliste suursündmuste, nagu laulupidude, näitusmesside jne., puhul peab võimaldatama. Sektsoon pooldab uurimisreisi ettevõtmist uue maksuseadustiku väljatöötamise otstarbel, kusjuures detailkaubandusele tuleb võimaldada oma esindaja kaudu uurimistöödest osa võtta.

Pärnu Kaupmeeste Seltsile, kel kavatsus Pärnu ja selle ümbruse kaupmehi tegevusalade järele koondada, otsustati määrata nende palvel kr. 200. — eelpool nimetatud organiseerimistöö läbiviimiseks.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Eesti Panga tegevusest.

Suvine kontraktsioon rahamärkide ringvoolus avaldus Eesti Panga juuni esimese nädala arvete seisus, kus ringvool langes 35.551 tuh. kr. peale eelmise kuu 37.681 tuh. kr. ja mai lõpu 37.133 tuh. krooni vastu. Rahamärkide tagasivool võimaldus peamiselt kontokorrent arvetel tehtud suuremate tasumiste tõttu, eriti just pankade poolt. Laenu kogusumma bilansis langes 18.068 tuh. krooni pealt mai lõpul 16.746 tuh. kr. peale. Ka vekslite portfell langes 173,6 tuh. kr. 9.009,9 tuh. kroonini.

Nõudmine välisraha järgi kestis, mis suvekuudes harilik nähtus, ja juuni esimesel nädalal kahanes välisraha 154 tuh. krooniga 27.250 tuh. krooni peale. Kuid rahamärkide kokkutõmbami-

se tõttu tõusis katte protsent 63,2 pealt 64,8% peale. Jooksvad arved, kui osa jooksvatest kohustustest, näitasid samuti kahanemist; nimelt pankade arvetel langes 2,121 tuh. krooni pealt mai lõpul 1,449 tuh. krooni peale 7. juunil. Valitsuse ja teised arved suurenesid 514 tuh. krooni võrra.

Eesti Panga arvete seis 15. juuniks näitab vähest suurenemist välisvarades, sisevekslites ja jooksvates arvetes, kuna laenu ja pangatähed ringvoolus vähest tagasiminekut osutavad. Kulatagavarad suurenesid 76,6 tuh. kr. võrra kuld- raha ülekandmisest välisraha arvelt, kus neid osa seisus, samuti välisvarad 247,5 tuh. kr. võrra. Kattevarade vahetõttu jooksvate kohustustega tõusis 64,8% pealt 65,6% peale, kuna jooksvad kohustused kahanesid üldsummas 179 tuh.

krooni. Liikvelolevad pangatähed langesid 35,551 tuh. kr. pealt 35,148 tuh. kr. peale, sellega ümarguselt 403 tuh. kr.; jooksvad arved kasvasid 224 tuh. krooniga 22,583 tuh. kr. peale.

Sisevekslid portfelligis suurenesid 35,2 tuh. krooniga 9,045 tuh. kr. peale. Vekslite jaotuses näitavad põllumajanduslikud vekslid ligi 100 tuh. kr. kasvumist 1280,6 tuh. kr. peale, kuna kaubavekslid 38,6 tuh. kr. võrra ja metsatööstuslikud vekslid 25,2 tuh. kr. võrra kahanesid. Samuti läksid tagasi laenud 16.746,1 tuh. krooni pealt 16.572,7 tuh. kr. peale.

Tähtsamad arved olid (tuhandetes kroonides)

	7. juunil	15. juunil
Kuld	10.291	10.367
Välisraha	27.251	27.498
Sisevekslid	9.009	9.045
Laenud	16.746	16.573
Jooksvad arved	22.359	22.583
Pangatähed	35.551	35.148
Jooksvate kohustuste katte %	64,8	65,6

Soome:

Telliskiviturg. 1927. a. toodi Soome välismaalt 45 milj. telliskivi. Kuna käesoleval aastal ehituspälvik veel suurem ja mitte ükski Helsingis, vaid ka teistes linnades ning maal, siis arvatakse, et sel aastal telliskivide import 80 milj. peale tõuseb. Tampere ehitatakse s. a. 30 uut suuremat maja, Turus 20, maakohtadel on igal pool ennekuulmatu elav ehitustöö käimas. 1927. a. tarvitati Soomes 25 milj. tükki silikaattelliskivi, sellest arvust toodi 20 milj. kivi sisse välismaalt.

K. a. telliskivide peaimportöör Soome on Belgia. Belgia esineb s. a. oma telliskividega esimest korda Soomes, kuigi telliskivi Belgias suur väljaveoartikkel on (üle 2 miljardi kivi aastas). Belgia kivide kvaliteet on erilisel hea, põletus ühetasane. Veetakse kive Belgiast 1.500—1.800-tonnilistes laevades, kuhu umbes 400.000 tk. peale mahub. Peale- ja mahalossimine sünnib mehaaniliselt. Praegu tuleb Belgiast 4—5 laevatäit kive nädalas, tagasi sõites viivad laevad Soomest tselluloosi.

N. Venest toodi 1. a. 3,6 milj. telliskivi; tänavu arvatakse sissevedu sealt kuni 15 milj. peale tõusvat. Eestist ja Lätist tuuakse telliskive väikeste purjekatega, lossimine sünnib käitsi. Soome oma telliskivitoodang tõuseb s. a. 100 milj. kivi peale.

Importtelliskivide hinnad on praegu 850—900 Smk. 1.000 eest sadamas autosse välja laaditult.

Tekstiilsaaduste import. Tekstiilsaaduste sissevedu on käesoleva aasta jooksul olnud tunduvalt suurem kui läinud aastal. Suurenenud on ka ketramisainete (puuvilla ja villa) ning kõiksugu lõngade sissevedu. Suurema osa tekstiilkauba sisseveost moodustab siiski valmisriie, s. a. I veerandil 213 milj. Smk. eest (1. a. 140 milj.). Kõige rohkem on riidet toodud Saksast — 82 milj. Smk. eest, siis Inglismaalt (45 milj.) ja Rootsist (15 milj.).

Lihaturg. Alates 1. juunist, kus elus tapaloomade sissevedu mere teel jälle lubatud, tuuakse Eestist igal nädalal 2—3 laevatäit loomi à 90—100 looma. Lihasissevedu Eestist ei ole siiski hindade peale Helsingis mõjunud, sest Soome oma kariloomi tuuakse õige vähe turule. Põhjuseks on kevadised põllutööd, mille tõttu talumeestel on vähe aega loomade müümiseks, ning teiseks ei sunni ka loomatoidu puudus loomi turule viima, kuna 1. a. loomatoidusaak oli õige rikkalik. Liha en-gros hinnad viimasel ajal: Loomaliha: I klass 11—12 Smk. kg.; II klass 10—11 Smk. kg.; III klass 8—10 Smk. kg.; ja IV klass 7—8 Smk. kg.; mullikaliha 10—14 Smk. kg.; väikeste vasikate liha 6—6.50 Smk. kg.; suurema vasika liha 14—17 Smk. kg.; sealiha 11—13 Smk. kilogramm.

Võiekспорт. Võrreldes läinud aastaga on sel aastal igas kuus võiväljavedu väiksem olnud, sama nähtus kordus ka maikuu, kus 1527 tonni võid välja viidi 1875 tonni asemel 1. a. Käesoleval aastal esimese 5 kuu jooksul võiekспорт oli 119.367 tünni ehk 6088 tonni (1. a. 8127 tonni), sellest läks Inglismaale 94.298 tünni ja Saksamaale 24.847 tünni. Või hinnad on Soomes: suurmüügis Smk. 30:50 per kg. ja väikemüügis Smk. 33:— per kg.

Loomade ja liha sissevedu Eestist. Soome lehtedes 16. VI. ilmus teade Tallinnast 15. skp., et meie välisministeerium olevat Soome välisministeeriumile ettepaneku teinud, et ära kaotataks algupära tunnistused elavate loomade ja liha sisseveo puhul Eestist Soome. Sel puhul kirjutab „Maaseudun Tulevaisuus“, et sarnast soodustust ei või Eestile lubada juba sellepärast, et Eestisse tapaloomi N. Venest tuuakse, Eestis neid tapetakse ja edasi ekspordeeritakse. N. Venes on aga sanitaarolusuhed sarnased, et liha ja loomade sissevedu Soome sealt täitsa on keelatud. See keeld peab ka siis jääma maksma, kui N. Vene kaup transiidina läbi Eesti tuleb.

Teise tooresuhkru vabriku asutamise Soome 12. skp. oli Viipuri kokukutsutud nõupidamine uue tooresuhkru tehase asutamise asjus Ida-Soome. Kokku oli tulnud hulk põllumehi, ning koosolekul otsustati üksmeelselt jaatavalt vabriku ehitamine ette võtta. Seks otstarbeks asutati O/Ü põhikapitaliga 7,5 milj. Smk., mis jagatud 15.000 osatäheks à 500 Smk. Koosolekul avati kohe osatähtede eelmüük, ning kõik koosolijad astusid uue O/Ü liikmeks. Simsamas valiti 12-liikmeline ajutine O/Ü juhatus, kellele ülesandeks tehti O/Ühisusele seaduslik sanktsioon muretseda.

Rootsi:

Uus elektripirn kolmekordse valgustusjõuga. Stokholmi insener Ringhold Andersson on hiljuti leiutanud elektripirni kahe valgustusniidiga, mis mõlemad korruga või ka kumbki üksikult süüdatavad. Kui kumbki kütteniit omab ise tugevuse, on võimalik ühe ja sama pirniga anda kolmesugust valgust. Leiutis on juba paljudes maades patenteeritud.

Automaat laevakursi näitaja.

Göteborgi insener John Grafström on leiutanud aparadi, mis merel laeva kurssi registreerib, näidates täpselt laeva asukohta kaardil. Aparaat on ühenduses vurrkompassi ja logiga ja registreerib iga vähemagi laevaliigutuse matemaatili-

se täpsusega, nii et laeva juhid ja reisijad igal ajal kaardilt võivad näha laeva seisukohta.

Rootsi kinnitusseltsandus. Äsja avaldatud andmed Rootsi kinnitusseltside tegevuse kohta näitavad, et 1927. a. on osutunud eriti soodsaks kinnitusseltsanduses:

Elukinnitusselts Thule teatab, et tal on olnud brutto sissetulekuid preemiatest 19,6 miljonit krooni ja investeeritud fondist 10,5 miljonit krooni. Puhas ülejääk 3,96 miljonit kr., millest arvatud 2 miljonit kinnitajatele ja tagavaraks.

Kinnitusselts „Skandia“ puhaskasu läinud aastal oli 2,62 miljonit kr. ehk 10% rohkem kui eelmisel aastal. Dividend kõrgendati 13 pealt 14% peale. Preemiate sissetulek on suurenenud kõikidel aladel. Investeeritud kapitalid ulatusid 106 miljoni ja aktsiakapital 10 miljoni krooni peale. Reservid ja jooksvad summad tõusid 5,85 miljonit krooni peale.

Üldine elukinnitusseltsi preemia- te sissetulek tegi välja 4,97 miljonit kr. (suurenemine enam kui 10%), puhaskasu 650.000 kr. ja investeeritud fond 38 miljonit krooni.

Tule- ja elukinnitusselts „Skane“ maksab endiselt 15% dividendi ja teatab oma aruandes tulekinnituse preemiate summa suurenemisest.

Uus kinnitusselts „Hansa“ on kõrgendanud oma dividendi 8 pealt 9% peale, kuna tulekinnitusselts „Norrländ“ on tõstnud dividendi 12,5 pealt 15% peale.—

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

1.

1. A. Sisseveotariifis.

Jalgratta nahast kotid t. t. § 57 p. 4 või 6 alla kuuluvaks kui kott-teosed, kaalu järgi ühes tükis. (T.-k. ots. 12. V. 28. a. nr. 1702).

Mehaaniline segu, mis koosneb peaaegjaltselt peenendatud vilgukivist ja vähemal määral püriidist, kvartsist ja teistest mineraalidest ja tarvitatakse metallpindade sätendavaks tegemiseks, t. t. § 71 p. 2 alla kuuluvaks. (T.-k. otsus 12. V. 28. a. nr. 1699).

Niidumasinade teritamise käi, mis koosneb kahe hammasratta abil ringi-aetavast käiakivist, lehtraust kastist ja puust jalgadest, t. t. § 167 p. 1-a alla kuuluvaks kui eraldi nimetatud aparaat ühes külgepandud käiakividega. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1749).

Vedeliku või gaasi läbijooksu katkestaja vasest ventiil, mis reguleeritakse käsi külge kinnitatud kruvivindi läbi, t. t. § 167 p. 2 alla kuuluvaks kui vasest aparatuur. (T.-k. otsus 28. IV. 28. a. nr. 1660).

Autoratas ilma kummiga, mille kodarate asemel ketas, t. t. § 173 p. 7-d alla kuuluvaks kui autoratta osa, mitte lihtne bandaash. (T.-k. otsus 12. V. 28. a. nr. 1703).

Pruunist mitmekordsest paberist kokkukleebitud külgedega silindritaolised teosed, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks. (T.-k. otsus 12. V. 28. a. nr. 1712).

Paber, mis ühelt poolt mitmesuguste mustritega ilustatud ja klantsiva pinnaga, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks. (T.-k. otsus 12. V. 28. a. nr. 1700).

Puu villane korrutatud lõng pa- pist torukese pealt t. t. § 183 p. 6 vasta- va tähe alla kuuluvaks, ühes paberist alusega (torukese ja etiketiga), kohaldades t. s. § 200 p. b mõistet, (T.-k. otsus 12. V. 28. nr. 1706).

Niidist valmistatud kunstlikud tolmunarmad t. t. § 213 p. 2 alla kuuluvaks, kui kunstlõkkude lillede osad lõngast. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1748).

Kipsist väikesed inimese kujud, rietatud ja juustega või ainult juustega, t. t. § 215 p. 1 või 2 alla kuuluvaks (riiete materjali arvesse võttes) kui pudukaup. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1757).

Puuviljlasest kangast valmistatud puudritops, naise keha kujulise kipsist käepidemega, siidist ilustusega, mis koos sisse toodud naise jalgade kujulise kipsist alusega, mõlemad koos kui pudukaup t. t. § 215 p. 1 alla kuuluvaks. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1757). (Ringkiri nr. 50 — 27. § 1 p. 5.)

Puuvillasest kangast väljapressitud naise väike mask juustega t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1757).

2.

Teatatakse, et riigikohus kinnitas tollikomitee otsuse, millega väikesed transformaatorid füüsikaliste aparatuuride jaoks määrati t. t. § 169 p. 1 alla.

Õiendus: Riigikohtu otsus nr. 250-II — 28. a. Tollidir. ringkiri nr. 74 § 1 p. 4 — 27./8. a.

3.

1) Tollikomitee tühistas tollinõukogu otsuse, millega päritoludokumendid tunnistati mittevastuvõetavaks puuduliku kauba nimetuse tõttu, seletades, et päritoludokumentide suhtes ei saa

võtta tarvitusele samu nõudmisi, mis on maksavad kauba spetsifikatsiooni kohta. (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1754).

2) Tollikomitee otsustas juhul, kui revident eksikombel kauba kahe punkti kaalud oli ümber vahetanud, mis aga rev. poolt õigeks tunnistatud deklaratsiooni ja päritolutunnistusega ja tollimärkimise sedeliga kindlaks tehti, et üleliigselt sissemakstud toll tuleb anda tagasi t. s. § 254 alusel, võttes arvesse, et rev. aktis on tehtud kindlaks, et kaup vastanud deklaratsioonile ja päritolutunnistustele, kusjuures ka tollimärkimise sedel sellega kooskõlas kokku seatud, mis pärast tollimaksude väljaarvamise oleks pidanud katkestama kuni rev. akti panendamiseni (kaup oli: 119¹ — 5⁰⁰ kl.; 119² — 0,170 kl. revid. kirjutas aktis: 119¹ — 0,170 kl.; 119² — 5⁰⁰ kl.). (T.-k. otsus 19. V. 28. a. nr. 1755.)

4.

Tollikomitee oma otsusega 28. IV. 28. a. nr. 1676 tunnistas pruunist klaasist õllepudelid firma nimetusega ovaali sees, mille ääred varustatud lihtsate puhutud mustritega, t. t. § 77 p. 1-c alla kuuluvaks, mis ka selle tariifi punkti tekstis selgesti ära tähendatud. Proovi saatsin Tallinna peatolliametile teadmiseks ja täitmiseks. Selle peale vaatamata on peatolliamet sarnased pudelid määranud t. t. § 77 p. 1-a alla. Juhin tolliametite tähelepanu, et tuleb täpselt maksvast tollitariifi tekstist kinni pidada, mitte aga tugeneda veneaegsele praktikale, kuna praegu maksev tollitariif vene-aegsest tariifist läheb palju lahku.

Turgude ülevaade.

Toiduainete turg.

London.			
26. VI. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		Pärnu H. D. sh.	96.0
Northern Manitoba £	— — 53/6	Slanetz U/A Medium "	110.0
Hard Winter "	— — —	Bacon, kaal 112 Ingl. naela,	
Rosario Santa "	— — 49/9	Iiri sh.	110.0 — 114.0
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Daani "	103.0 — 105.0
Manitoba "	— — 39/—	Kanada "	98.0 — 101.0
Austraalia "	— — 36/—	Ameerika "	— — —
Kansas "	— — 38/6	Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Odrad Kanada Nr. 3, kaal —		Inglise "	11.0 — 14.0
370 Ingl. naela "	— — —	Iiri "	11.9 — 12.3
California kaal — 424 Ingl.		Või, kaal — 112 Ingl. n.	
naela "	— 48/6	Hollandi sh.	166.0 — 168.0
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		Daani "	172.0 — 174.0
La Plata "	29/—	Uus-Meremaa "	166.0 — 168.0
Canada Nr. 2. "	— — —	Austraalia "	142.0 — 166.0
23. VI. 28. Linad, cif.		Argentiina "	150.0 — 160.0
Riga Z. K. sh.	100.0	Eesti või "	— — —
		Läti või I sort "	— — —
		" " II " "	— — —

Hamburg.
 26. VI. 28. Nisu
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 264—268
 Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl. 14.40
 Hard Winter, cif 100 kgr.
 eest termiin fl. 13.40
 Ameerika jahu, cif. 100 kgr.
 eest termiin \$ 6½—8½

Rukis
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 285—287
 Western II, cif 100 kgr. eest fl. 14.30

Kaerad
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 260—274

23 VI. 28. **Odrad, suve**
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 256—300

Suhkur
 C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.
 eest loco £ 13/9½

Saksa „Eksport“, 50 kgr.
 eest termiin £ 13/9

Riis Burmah II, 50 kgr. eest „ 13/9

Rasv
 Puralard American, 100 kgr.
 eest \$ 31½
 Steamlard „ 30½

Või Berliini en gros hinnad,
 tsentneri eest Rmk.

Sisemaa I sort „ —
 „ II „ „ —
 Välismaa I sort „ —
 „ II „ „ —
 „ III „ „ —

Eesti või „ —
 Läti punane „ —
 „ must „ —

Välisbörsid :

	L O N D O N										
	14. VI	15. VI	16. VI	18. VI	19. VI	20. VI	21. VI	22. VI	23. VI	25. VI	26. VI
Frank . . .	124.20	124.19	124.18	124.18	124.18	124.19	124.19	124.19	124.07	124.10	124.00
Dollar . . .	4.8815	4.8821	4.8818	4.8812	4.8812	4.8803	4.8793	4.8771	4.8787	4.8787	4.8775
Rootsi kroon	18.19	18.19 ^{3/8}	18.187 ^{3/8}	18.18	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{3/8}	18.18 ^{3/8}	18.18	18.178
Daani kroon	18.20	18.20	18.20 ^{1/4}	18.20 ^{1/4}	18.20 ^{1/4}	18.20	18.21	18.20 ^{3/4}	18.207 ^{3/8}	18.20	18.20 ^{3/4}
Norra kroon	18.22 ^{1/4}	18.22 ^{1/8}	18.22 ^{1/4}	18.227 ^{3/8}	18.22 ^{1/4}	18.22 ^{1/4}	18.227 ^{3/8}	18.22	18.22	18.227 ^{3/8}	18.22 ^{1/8}
Saksa mark	20.427 ^{3/8}	20.43	20.43	20.42 ^{1/8}	20.42 ^{1/4}	20.415 ^{3/8}	20.415 ^{3/8}	20.41	20.41 ^{1/4}	20.41 ^{1/4}	20.40 ^{1/2}
Soome mark	194.05	194.—	194.00	193.95	193.98	193.98	194.—	193.90	193.95	193.87	193.90
Floriin. . .	12.10	12.1006	12.1003	12.1003	12.10	12.0987	12.0981	12.0987	12.1050	12.1037	12.1075
Liira . . .	92.80	92.77	92.78	92.79	92.86	92.90	92.89	92.75	92.74	92.76	92.81
Helveetsia fr.	25.33 ^{1/4}	25.328	25.32 ^{5/8}	25.31 ^{5/8}	25.31 ^{1/4}	25.317 ^{3/8}	25.31 ^{1/8}	25.30	25.298	25.30	25.28 ^{3/4}
Tshehhosl.kr	164.75	164.75	164.75	164.68	164.75	164.65	164.68	164.56	164.56	164.48	164.62
Belgia frank	34.94 ^{1/4}	34.94	34.94 ^{5/8}	34.947 ^{3/8}	34.94 ^{5/8}	34.93 ^{1/4}	34.93 ^{1/2}	34.92 ^{1/4}	34.92 ^{1/4}	34.92	34.91
Shillingid . .	34.69	34.70	34.69	34.70	34.70	34.68	34.68	34.66	34.64	34.67	34.66
Pengo . . .	27.96	27.97	27.99	27.98	27.99	27.99	27.98	27.98	27.99	27.98	27.98
Latt . . .	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.23	25.25
Litt . . .	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . .	949.—	948.—	948.—	949.—	949.—	948.—	948.—	948.—	948.—	948.—	948.—
Eesti kroon.	18.18	18.18	18.18	18.20	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18
Höbe p/unts	2/3 ^{3/8}	2/3 ^{3/16}	2/3 ^{1/16}	2/3 ^{1/8}	2/3 ^{1/8}	2/3 ^{1/4}	2/3 ^{1/8}	2/3 ^{1/8}	2/3 ^{3/8}	2/3 ^{1/8}	2/3 ^{1/16}
Plaat. p/unts									300/310		
Kuld p/u. . .											

	B E R L I N										
	14. VI	15. VI	16. VI	18. VI	19. VI	20. VI	21. VI	22. VI	23. VI	25. VI	26. VI
Naelsterling	20.429	20.426	20.42	20.421	20.422	20.414	20.413	20.407	20.408	20.408	20.406
Frank . . .	16.445	16.435	16.45	16.45	16.445	16.445	16.44	16.435	16.435	16.45	16.445
Dollar . . .	4.1855	4.184	4.183	4.183	4.18	4.1835	4.1835	4.184	4.1845	4.1835	4.1825
Rootsi kroon	112.29	112.23	112.28	112.30	112.30	112.26	112.22	112.25	112.22	112.24	112.22
Daani kroon	112.25	112.25	112.22	112.22	112.20	112.17	112.15	112.12	112.11	112.13	112.08
Norra kroon	112.09	112.03	112.06	112.05	112.05	112.03	112.02	111.98	111.99	111.93	111.95
Soome mark	10.534	10.532	10.532	10.532	10.53	10.528	10.528	10.525	10.53	10.528	10.526
Floriin. . .	168.85	168.82	168.79	168.74	168.76	168.78	168.74	168.73	168.65	168.60	168.46
Liira . . .	22.025	22.02	22.02	22.015	22.—	22.—	21.975	22.01	22.02	22.01	21.995
Helveetsia fr.	80.64	80.65	80.64	80.655	80.665	80.66	80.64	80.665	80.675	80.67	80.665
Tshehhosl.kr.	12.405	12.405	12.399	12.397	12.398	12.398	12.399	12.399	12.40	12.40	12.398
Belgia frank	58.46	58.455	58.44	58.43	58.44	58.426	58.425	58.425	58.44	58.44	58.43

TEADAANNE.

Alates 1. juulist 1928. a. maksame Tallinnas

hoiuse pealt:

1 aastase tähtajaga	- kuni 8% a.
6 kuulise tähtajaga	- " 7% "
hoiukassa arvel	- " 7% "
jooksval arvel	- " 6% "

ja võtame laenude pealt:

vekslidiskont	tähtajaga kuni 3 kuud kuni 11% a.
	üle 3 kuu " 12% a.
konfokorrent	- kuni 12% plus
	komisjon mitte üle 1% a.

Eesti Laenupank
Eesti Rahvapank
Eesti-Vene Pank
**Eestimaa Tööstuse &
Kaubanduse Pank**
Kommeris Pank
Rosen & Co
G. Scheel & Co
Tallinna Aktsiapank
Tallinna Krediid Pank
Tallinna Linnapank
Tartu Pank, Tallinn.

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, kõrgem s.,	pd.	7.90—8.10	Ölikoogid, linaseemne	pd.	3.30
Ameerika ja inglise			" päevalille	"	3.15
" sõre, kõrgem sort			" soja tangud	"	3.40
Ameerika ja inglise	"	8.—8.15	Jahu, päevalille	"	3.25
"J. Puhk ja Pojad" rukkijahu	"	3.90—4.—	Segajõutoit I s.	"	3.25
püül	"	5.10—5.30	" II s.	"	2.90
"J. Puhk ja Pojad" suurveski			Mais	"	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Suhkrupeedi koogid	"	—
klg. eest ühes valge puuvil-			Nisukliid	"	2.50
lase kotiga.			Puuvillane riie, Bjas	arss.	0.42—0.52
Püülijahu:			" Mitkal	pd.	0.32—0.38
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	6.10	Lina, Liivi R. Saatejaam	pd.	—
harilik	"	5.40	" Petseri "	"	—
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	"	8.20	" Võru "	"	—
"Kalev" " " " " "	"	9.70	" Tartu "	"	—
"Taara" " " " " "	"	7.60	Linaseemned, õli, 90 % basis .	"	—
"Kungla" " " " " "	"	7.—	Kivistisi, auru, Yorkshire, 2 k. pest.	"	0.40—0.42
"Sampo" " " " " "	"	6.60	" Newcastle	"	0.40—0.42
Manna	"	8.80	" sepa	"	0.41—0.43
Granular	"	8.—	Koks, valu	"	—
" poolsõre	"	8.40	" gaasi	"	0.65
" sõre	"	8.50	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	"	0.10
A/S. Rotermanni teh.:			" I " B	"	0.09
Jahu: nisu, pehme — sõre .	"	6.30—8.30	" II "	"	0.075
" rukki	"	3.90—4.—	" III "	"	0.05
" püül	"	5.10—5.30	" Fenolaat, Tallinn	"	1.70
Rukis Saksa	"	—	" Gudroon	"	2.25
" Ameerika	"	3.70—3.75	Riigi turbatööstus: „Turba“ .	"	0.21
Kaerad, toidu, välismaa	"	3.45—3.50	Põlevkivipigi	"	2.—
" külvi	"	—	Raud, sordi	"	2.25—2.30
Odrad, õlle	"	—	" vits	"	3—3.80
" toidu	"	3.70—3.75	" plekk	"	3.20—4.20
Riis, Burma II	"	5.85—5.90	" plekk, tsingitud	"	5.80—6.20
Riis, Burma I	"	5.85—5.90	Raudtalad	"	2.35—2.40
Kartulid, eksport	"	1.15—1.20	Teras, vedru	"	4.40—5
" piirituse	"	—	" tööriistade	"	12—14
Kartulitärklis „Superieur“	"	7.25	" talla	"	—
Piim, pudelites	ltr.	—	Inglitina	"	95—100
Või, eksport, I sort	pd.	43.60—45.60	Seatina	"	10.50—11
Margariin, välismaa	"	20.—20.80	Vaskplekk, punane	"	33—33.50
" kodumaa	"	18.—20.80	" valge	"	32.00—32.50
Kaseiin, Eesti	"	13.50—14.—	Tsinkplekk	"	16.—
Juust „Schweitsi“, kodumaa	"	28.—28.50	Masinaõli, Vene ja Poola	"	4.50—4.60
Munad, eksport I s. (kast 360 tk.)	kast	27.—	" Ameerika	"	4.90—5.20
" II s. (" 1440 tk.)	"	—	" mootori	"	5.80—7
Kakao, Hollandi	pd.	26—34	" Poola	"	5.70—11
" Inglise	"	22—26	" auto	"	6.50—7
" Ameerika	"	20—21	" Poola	"	6.50—7
Kohv, Rio, Santos	"	46—48	Linaseemneõli	"	14.10—15.40
" Kesk-Ameerika sordid	"	55—73	Värnits	"	14.50—16
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	"	86—94	Parafiinõli, Poola,	"	7.75—9
" Orange Pekoe, Java	"	78.—88.	Tsilindriõli, Vene	"	—
" Moning, Hiina	"	44—48	" Ameerika haril. aur. 280°	"	5.10—6
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	"	—	" ülekuum. " 320°	"	7.50—9
" " Tshehhosl.	"	6.60—6.65	Põlevkiviõli	"	1.70
Suhkur, peenike, valge, Poola .	"	6.50—6.55	Nafta, Vene	"	2.20—2.45
" " Java	"	6.35	" Ameerika	"	1.95—2.15
Siirup, kartuli, 420/0	"	7.75	" Poola	"	2.05—2.20
Glükkoos	"	7.50	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	—
Sool, lahtine, Saksa	"	0.50—0.52	" vaadid	"	2.70—2.80
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	48—50	" Am., sistern. ja vaadid	"	2.70—2.80
"	"	—	Bensiin, Vene	"	4.65—4.90
Heeringad, Yarmouth Mat-	"	52—54	" Ameerika	"	4.70—5
fulls	"	43—45	" Poola	"	4.75—5
Heeringad, Schoti, Matties	"	50—54	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	—
" Matfulls	"	50—54	Pesusooda, välismaa	pd.	—
" Islandi Slo	"	28—30	" kodumaa	"	1.70—1.90
Liha, sea, I sort	pd.	15.20—17.20	Seebikivi 720/0	"	4.85—5.10
Liha, looma, I sort	"	7.20—12			

Kaubandus-tööstusaktsiaselts

„KREENBALT“

Tallinn, S. Karja 13.

Postkast 346

Telegr. aadr.: „KREENBALT“, Tallinn. Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58 ja 31-02

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

**Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.-ü. vabriku,
Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise A.-S.,
Sindi Kalevivabriku Ühisuse, end. Wöhrmann ja Poeg,
Eesti Niidi Vabriku Ühisuse.**

Kõikide ülevalnimetatud vabrikute saaduste en-gros-müük, nimelt:

**igasugused puuvillariided, pleekimata, pleegitud, värvitud,
trükitud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vatt jne.**

**Härrade ja daamide palitute, kostüümide,
ülikondade riided, tekid, rätikud, villane vatt jne.**

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

6. Eesti Näitusmessil 1927. aast.

IGASUGUSEID KÜÜNLAID
VALMISTAB

**KÜÜNLATEHAS
STEADIN
G. RAUKAS.**

TALLINN

TELEFON N° 28-93 ja N° 47.

kroonitud 1 auhinnaga — kuld-
aurahaga.

Kroonitud 3 kuldaurahaga.

G. LILIENTHAL'i kudumisäri

suurimas valikus:

**moodsad jakid, mantlid,
kostüümid, kleidid, sviitrid,
pulloverid j. n. e.**

Hästisorteeritud villase lõnga ja
kudumissiidi

LADU

Elegantsed käekotid. Pudukaubad.

**MÜÜK SUUREL JA
VÄIKESEL ARVUL**

TALLINN, Jaani t. 6-8

(Krediit Panga majas)

Põhja Kinnitus-aktsiaselts, Tallinnas

Ä R I S E I S

Aktiv	31. detsembril 1927. a.	Passiv	
Kassa	206.395.—	Põhikapital	3.000.000.—
Arved pankades	11.469.474.—	Tagavarakapital	1.288.348.—
Liikuva varanduse arve	1.086.075.—	Amortisatsioonikapital	456 874.—
Edasikinnitajate arve	2 421.409.—	Preemia reserv omal arvel	4.886.012.—
Agentuuride arve	1.320 584.—	Elukinnit. preemia reserv ja ülekanne	2 869.635.—
Kinnitusmaksu reservi depoo arve	794.142.—	Elukinnituse dividendi fond	134.133.—
Aeglastatud elukinnituspreemiad	1.865.291.—	Kahjude reserv	546.798.—
Deebitorid	3.571.418.—	Tempelmaksu arve	181 743.—
Üleminevat summade arve	118 366.—	Edasikinnitajate arve	3.725.093.—
		Väljavõtmata dividendi arve	18.450.—
		Üleminevate summade arve	4.366.106.—
		1926. a. puhtakasu ülejääk	99.762.—
		1927. a. puhaskasu	1.280.800.—
	22.853.754.—		22.853.754.—

J u h a t u s:

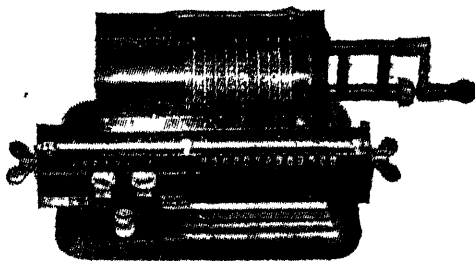
F. Berg, H. Rauert, Th. Seisler
Esimees

G. Reuss, E. Kübarsepp
Asjaajajad direktorid

Raamatupidaja: H. Werner

ORIGINAL-ODHNER

Maailma
parim
arvestus-
masin

Üle
75.000
tüki
tarvitusel

A. & P. MIETENS

Merepuleste 15 TALLINN Telefon 6-46

Peaesindus Eesli, Läti ja Leedu jaoks.

Väljaandja Kaubandus-Õpetuskoda-

Vastutav toimetaja H. Astor

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükkikoda, Pikk tän. 2